№ 139 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פריי 20 גראשן Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

רעדאַקציע אין אַדמיניסטראַציע: פיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47.

מאנטאָג, ט' סיון תרפ"ט. | 17 czerwca 1929 r. | 22-טער יאהרגאנג.

גאָמאשאוער שוהל אויף דער עטליכע שייבעז זענעז אויסגעהאקט געווארעז פון די קוילעז

עטליכע שייבעז זענעז אויסגעהאקט געווארעז פון די קוילעז

פ א ר י ז (ספ.) חיינט איז א הער אַנגעקומען דער „נעלער פויגעל", וועלכער איז אריבערגעפלויגען דעם אטלאנטיק און צוליב מאנגעל אין בענזין האט ער זיך וועמוז אראפלאזט אויפ'ן פראנצויזישען טעריטאריום.

צהנדליגער טויזענדער מענשען האבען אפגעווארט אויפ'ן פליה-פלאץ דעם אנקומענדען אראפלאן און ענטוזיאסטיש בעגריסט די ערשטע פראנצויזישע פלי-הער, וואס זענען אריבערגעפלויגען דעם אטלאנטיק.

כומעדיגע וואר הויבט זיך אז דער טשעכאוויטש-פראצעס אין מלוכה-טריבונאל.

ו א ר ש א, (פאל.) דער פרעזעס פון העכסטען גערעכט ה' סופונסקי, וועלכער איז בעשטימט אלס פארזיצענדער פון מלוכה-טריבונאל האט פונאנדערגעשוטקט א מומטלונג צו אלע מומגלידער פון טריבונאל, אז די אויספארשונג און דעם פראצעס נעמען נעזונדעם פינאנ-מינוסטער ה' טשעכאוויטש האלט שוין פעם פארענדונג ווערן און אונדערדעם האט ער ברעה אנצוהויבען די פארהאנ-לונגען דעם 26 ה. ח. ער בעט דערוועג אלע מומגלידער פון מלוכה-טריבונאל, אז זיי זאלען זיך רעזערווירן צעם אויפ דעם אויבענדערמאנטען טערמין.

—0—

דער „נעלער פויגעל" שויז אנגעקומען קיין פאריז.

בעגייסטערטע קבלת פנים פאר די העלדישע לופט-פליהער

פ א ר י ז (ספ.) חיינט איז א הער אַנגעקומען דער „נעלער פויגעל", וועלכער איז אריבערגעפלויגען דעם אטלאנטיק און צוליב מאנגעל אין בענזין האט ער זיך וועמוז אראפלאזט אויפ'ן פראנצויזישען טעריטאריום.

צהנדליגער טויזענדער מענשען האבען אפגעווארט אויפ'ן פליה-פלאץ דעם אנקומענדען אראפלאן און ענטוזיאסטיש בעגריסט די ערשטע פראנצויזישע פלי-הער, וואס זענען אריבערגעפלויגען דעם אטלאנטיק.

מורא'דיגע היצען איז ניו-יארק

5 מענשען געשטארבען איז גאס

ניו-יארק, (ספ.) נעלטען איז אין ניו-יארק געווען א מורא'דיגע הויץ. זינט 37 יאהר איז שוין אין ניו-יארק נישט | געווען אזא הויץ. 5 מענשען זענען נע-פאלען אין גאס פון זינען-שטיך. זון זיי-נען גלייך געשטארבען.

ערב א רערנהנטערונג צווישען פוילען און ליטא

ק א ו נ א, (ספ.) דער אויסצויליגער פון דער לומוושע צאראקטער „רומאס", וועלכער האט בוי-אוצע גע-ש טפאר איז שוועבעל איף פוילען, איז נעלטען פרוים מוס א לעט-ארטוקעל,

פוילער שיסער איז באלד דערנאך ענט-לאסען אויד א ראוואר אין דער ריכטונג פון יוראפאו.

די שיסערייי האט ארויסגערופען א גרויסע בהלה אין שטאט,

די פאליציי פיהרט אן'ענערגישע אויס-פארשונג, אבער ביז איצט האט מען נאך דעם געהיימנישפולען שיסער נישט ג-כאפט.

דייטשע נאציאנאליסטען געגען יאנג-פלאן.

ב ע ר ל י ן, (ספ.) די דייטש-נאציא-נאלע פארטיי האט אננענומען א רעזא-לוציע אנצווענדען אלע מיטלען, כדי נישט צו דערלאזען, אז דער יאנג-פלאן זאל ראטיפיצירט ווערען. די דייט-שע נאציאנאליסטען פערלאנגען, אז עס זאל אדורכגעפיהרט ווערען א פלעביציט בוי די דייטשע וועהלער צי מ'זאל אנג-מען דעם יאנג-פלאן.

די לויה פון בלאשקער רב ר' יואל פוקס זצ"ל

(נ) נעלטען און דערפרוה זענען די פארשטאנדער פון דער בלאשקער קהלה ארא'פגעקומען אלמען א דין תורה ווע-נעדער קבורה פון'ם בלאשקער רב ר' יואל פוקס זצ"ל. די בלאשקער קהלה האט דורכאוים נעוואלט, אז מען זאל דעם נפטר קובר זיין או פ'ן בלאשקער בית עולם. דער צוועטער צד אוז נעווען דער לאדזער „מזרחי", וועלכער האט פערלאנגט, אז די קבורה זאל פארקומען אין לאדז.

צו דער דין-תורה אוז ספעציעל נע-קומען דער פוהרער פון די מזרחי'סטען הרב בראדט פון טאמאשאוו. ראש בית-דין אוז נעווען דער עלטסטער פון די לאדזער רבנים, דער באלזמער רב ר' ישראל פרוידעל. דאס ב ח-דין האט נע-וואלט. אוז פאר נרוים כעס האב אוך א כאפ נעמוז די האק פון דער קוד אוז אוהם דערלאנגט, אונגם נאכ'ן צוועטען, 4 קלאפ אוב'ן קאפ.

אט דאס האט די פרוי דערצהלט פאר דער פאליצע אוז דאז האט מען זי אפגעפוהרט אין דער פאליצי.

דאס מאז האט מען אוך א האפנונג-לאזען צושטאנד נעקומען אוז שפוטאל ארטן.

—0—

פערזאונדעט געוואלעז א יוד. פרוי פון א בלינדער קויל

(§) נעלטען 9 אוועגד אוז אויף דזשארסקא 9 פערזאונדעט נעוואלען דורך א בלינדער קויל די 22-יעהרינע טעמלאזע רחל האפשפונגל. די קויל האט אוהר נעטראפען אוז פום.

די פאנאטאזיע האט זי אפגעפוהרט אין שפוטאל ארטן.

די פאליצי פוהרט אנ'אויספארשונ-צו דערגעהן, ווער עס אוז נעווען דער גהטעטניספיליר שוסער.

(§) נעלטען אין דערפרוה זענען די אונטערזוכונגס-קאמישאנערס פון אויפ-זיכט פון א זונער אוועגד קומט פאר אין פערזאמלונג, אז בוי די אויסצוגען הינצען דער נפטר נישט בלוי-בען לונגען, אוז דערוייער מוז מען אוהם קובר זיין און לאדז.

אזוי אוז מאקע נעשעהן. די לויה פון בלאשקער רב אוז פארנעקומען נעלטען נאכמיטאג. דעם לעצטען כבוד האבען אפגענעבען דעם בלאשקער רב די פאר-שטעהער פון דער דארטיגער קהלה, דער לאדזער רבונעט, דער טאמאשאווער רב בראדט „מזרחי", פארשטעהער פון פול לאדזער חשובים, וון אויך אונצה-לונג פרינער אוז אנהענגער פון נפטר. בעם אפגענעם קבר האט כב'ד נע-ווען הרב בראדט, אוז די זוהן פון נפטר האבען נעזאגט דעם ערשטען קדיש.

פערזאמלונג

היינט מאנטאג, דעם 17-טען יוני 8 א זיגער אוועגד קומט פאר אין פערזיכערונג-לאקאל פון „בית לחם", וסקאדניא 68/70

א פערזאמלונג

אין צוזאמענהאנג מיט'ן קומענדיגען אפצייכנונגס-טאג.

אלע מיטגלידער פון זיערע פרויען, ווי אויך סימפאטיקער ווערען נעבעטען פינקטליך אין צאהלרייך צו ערשיינען.

די פערוואלטונג.

הרב
הערצל הארצשטארק
וואוינט איצט
פאנסקא (זשעראמסקיעגא) 3.

ווען איהר נעהט אריבער די גאס,
קוסט מיט אפענע אויגען; איהר סענט פלייבען
אנ'אויבינער מאלימע, אדער גאר נעפינען דעם טויט.
היט זיך, מען זאל אייד נישט איבערפאהרען!

ווינער ארטאפעדישע פראצאוניע

— אונטער אויפזיכט פון א דאקטער ספעציאליסט — מאכט לויט גיפס-מאדעלען וולקאדקעס נעגען פלאט-טיי קינסטליכע טיי. ארטאפעדישע גארסעטען און אפאראטען א. ז. ו. גדאנסקא 28 ו. 1 פון 5—7 אוועגד.

Dr med. Z. Datyner

ספעציאליסט פאר ניערוי- בלאז אוז אוריי-קראנקהייטען
(פריהער פלינסקא) Piramowicza 11
Tel. 48-95.
נעמט אן פון 8 ביז 10 פריה. אוז 6—8 אוועגד.

Dr. med. Albert Gotlib

אן קוישער אוז ספעציאליסט פון פרויען-קראנקהייטען
פיעטרקאווער 26, טעלעפ. 50-77
נעמט אן פון 8—10 אוז פון 4 ביז 7 אוועגד.

פלעגט די פ'ס
PEDICURE
S. Łódzki

Traugutta 5 (Krótka) m. 10, tel. 70-37
נעמט אן פון 11—2 אוז פון 4—7 אן. נעווענצער סיסטעמע בוי מיסטער עלעמאן (הינטער-אויגען-אנשטאלט אין לאדזען). ספעציאליסט צו בעזונטיגען הינטער-אויגען אוז האהנהויט וויי ארטינוואקסענע נעגעלי אהנע שמערצ

„באר וואשאווסקי"
נאוואמיעסקא 19 אין הויף טעל. 63-23

מאכט בעקאנט, אז פון היינט אן ווערען ארויסגענעבען טענליך נעשמאקע אוז גוטע מיטאגע פון 12—4 א זיגער נאכם. צו פערשידענע פרייזען, ווי אויך אלע סארטען ביער, פארטער אוז מעהר, ווי אויך קאלאציעס מילכיגע אוז פליישיגע. יעדען אוועגד קומט טאר פארלאפאן-מאנצערט פון די בעסטע וועלט-חוגים אוז אפערן-זינגער.

בעמ.: שבת אוז יום-טוב ווערט נעשיקט פעסלעך ביער לוים פערלאנג.

סאלידע אוז רעיעלע בעהאנדלונג.
בעדינונג פריי.

אינהאבער **נתן פארבער**
נאוואמיעסקא 19 אין הויף

Dr. med. Józef Imich

ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז, אוירען אוז קעהל קאפ-קראנקהייטען מאניושקי 1
Moniuszki 1, Tel. 9-97
צוריקגעקערט.
נעמט אן פון 1 ביז 2 אוז פון 5 ביז 7 אין אוועגד

Dr. med. A. Mazur

ספעציעל-ארצט פאר אויערן, נאז אוז האלז-קראנק
ווי אויך שטום אוז שפראך-פעהלער
וסקאדניא 65
אינגאנג אויף דורך פיעטריק, 46) טעל. 66-01

Dr. med Adam BENDER

האט זיך איבערגעצויגען אויף
נאָרוטאוויטשא 30 טעל. 14-75
ספעצ. פאר אינערליכע
אוז האר'ץ-קראנקהייטען
נעמט אן פון 5—7 נאכמיטאג. 0085

Doktór
Mikołaj Bornstein
KRYNICA
willa „Belmont"

דער נעכטיגער צוזאמענפאהר פון ב. ב. אין לאדז

פולק. סלאוועק ערקלערט, אז די נייע קאנסטיטוציע וועט אייניגעפיהרט ווערען נאר מיט לעגאלע מיטלען

יעלבסטמארד פון א לאדזער סוחר אונטער די רעדער פון טראמווייַ

לאדז, 16. יוני. אין זאל „מאסמי־פעל" אין נעכטן צוזאמענקומען א צו־זאמענפאהר פון ב. ב. אין דער לאדזער וואיעוודשאפט. אונ'ם צוזאמענפאהר האט זיך אויך באטיליגט דער פיהרער פון ב. ב. קליאב אין כנסת פ. קלעפוונוס דרשה. מעצאפאר וואס דושונס. שמרזיערסקי אין דער הויפטקאר פון דער האנדעלס־קאמער אינזוב. בינער.

פולקאנוב כלאפיעט האט נאהאלטן א גרויסע פאל ר רעדע. אזוי וועלי דער טאג האט ארויסגעהרט, אז דער כנס קליב ב. ב. האט אוצט די אויפגאבע צוזאמענצוקניפן די נייע קאמפוטיצי, די נייע קאמפוטיצי וועט אבער אנגי־עפיהרט ווערען אויפן לעגאלען וועג.

פולקאנוב כלאפיעט האט נאהאלטן א גרויסע פאל ר רעדע. אזוי וועלי דער טאג האט ארויסגעהרט, אז דער כנס קליב ב. ב. האט אוצט די אויפגאבע צוזאמענצוקניפן די נייע קאמפוטיצי, די נייע קאמפוטיצי וועט אבער אנגי־עפיהרט ווערען אויפן לעגאלען וועג.

דער רעפעראט פון פולק. סלאוועק איז אויסגעהרט געוואָרען מיט גרויס אונטערעם און דאן האט נאהאלטן א רעדע ר' סעג וואדושנסקי, וועלכער האט פאראַרבעט די אוצטונג קאנסטופוצ'ע און זי האט צוגעלייגט חסרונות און איז נוט גענאגט צום לעבען. עם זענען נאך נאהאלטן געוואָרען א רעדע ר' וועלוו, וועלכע האבען אויסגעדריקט א דאנק דער פערוואלטונג מיט דעם „דאמען־קאמיטעט" פאר דער אפנעטוענער ארבייט. דאן וערט אויסגעוועלט די נייע פערוואלטונג, וועלכע בעשטעהט פון: פרעזעס י. רייטבערגער, ווי.־פרעזעס מ. סאלאמאנסקי, קאסירער ס. ראזענבערג, עהרען־ סעקרעטאר א. לובינסקי, פערוואלטונגס־מיטגלידער: ב. דערעש, ש. דערעש, י. שעפער, ו. גרוי־מאן, י. יאקובאוויטש, א. לעווין, ס. מעג־דעלסאן, י. גרינבערג, ח. רייטבערגער, י. שוארצמאן, י. מארינב. רעוויזיאנס־קאמיסיע: ב. ערליך, א. שעפטער, ח. מארגולעס. דער דאמען־קאמיטעט בעשטעט פון: פרוי רייטבערגער, לעווין, גלעבערט, שיפערמאן, בירנער, פאלאמאנסקי און פרוי גרא־מאן.

ה' יהושע שטיבבערג וועלט בעהרט אלס מיטגלידער פון פעלקער־בונד־ראט זענען שוין פובליצירט געוואָרען פון מאדריט. מוז. זאלעסקי פאהרט הענט אף פון מאדריט.

מיטגלידער פון פעלקער־בונד־ראט זענען שוין פובליצירט געוואָרען פון מאדריט.

מאדריט, (טפ.) דער גרעסטער טייל מיטגלידער פון פעלקער־בונד־ראט זענען שוין אפיציעל באשטעטיגט. מוז. זאלעסקי פאהרט הענט אף פון מאדריט.

באריכטן צו בעזוכען די אויסשטע־לונג. מוז. זאלעסקי פאהרט הענט אף פון מאדריט.

פון „מלבים ערומים"

דעם 2. יולי איז אין אינגענעם לא־קאל נאדושאוויטשא 43 פאריגעקומען די אלגעם. פערזאמלונג פון מלבים ערומים. די פערזאמלונג עפענט דער וויצע־פרע־זעס ה'. ר. רייטבערגער און אלס פער־זיצענדער וועלט געוועהלט ה'. שוארצ־מאן. דעם בעריכט גיט אף ה' לובינסקי. ה' גרינבערג האלט א לענגערע רעדע אין וועלכער ער גיט צו פארשטיין, אז אין פעלקויף פון 4 חדשים האט די אינסטי־טוציע. נישט קוקענדיג אויף דעם שוע־רען קריזיס, וועלכע הערשט אין אונזער שטאט געמאכט 2 בעקלייטונגען. דעם 16. דעצ. 1928 איז אין האנדוואָרקער־קלוב פאלודניאווא 4, פאריגעקומען א בע־קלייטונג פון 200 אריסע קינדער. די צוויי־טע בעקלייטונג איז פארגעקומען אין „בעקער־צעך", וואסאדניא 57, אויך פון 200 קינדער. פרוי רייטבערגער גיט אף א בעריכט פון דאמען - קאמיטעט פון „מלבים ערומים". אין דער דיסקוסיע בעטייליגען זיך די ח"ח גראמאן, מען־דעלסאן, ב. דערעש, פרוי לעווין, נאך דעם וואָרט פארגעלעזען דער בעריכט פון די רעוויזיאנס־קאמיסיע אין עס וועלכע איז אויסגעדריקט א דאנק דער פערוואלטונג פאר דער „דאמען־קאמיטעט" פאר דער אפנעטוענער ארבייט. דאן וערט אויס־געוועהלט די נייע פערוואלטונג, וועלכע בעשטעהט פון: פרעזעס י. רייטבערגער, ווי.־פרעזעס מ. סאלאמאנסקי, קאסירער ס. ראזענבערג, עהרען - סעקרעטאר א. לובינסקי, פערוואלטונגס־מיטגלידער: ב. דערעש, ש. דערעש, י. שעפער, ו. גרוי־מאן, י. יאקובאוויטש, א. לעווין, ס. מעג־דעלסאן, י. גרינבערג, ח. רייטבערגער, י. שוארצמאן, י. מארינב. רעוויזיאנס־קאמיסיע: ב. ערליך, א. שעפטער, ח. מארגולעס. דער דאמען־קאמיטעט בעשטעט פון: פרוי רייטבערגער, לעווין, גלעבערט, שיפערמאן, בירנער, פאלאמאנסקי און פרוי גראמאן.

ה' יהושע שטיבבערג וועלט בעהרט אלס מיטגלידער פון פעלקער־בונד־ראט זענען שוין פובליצירט געוואָרען פון מאדריט. מוז. זאלעסקי פאהרט הענט אף פון מאדריט.

פערשריבט זיך

אלס מיטגלידער פון ב"ב אפיציעל באריכטן צו בעזוכען די אויסשטע־לונג. מוז. זאלעסקי פאהרט הענט אף פון מאדריט.

פאר שריפטעז וועגען די איינריכטונג איז שפיין-געוועלבער

(§) אין די נאכשטעהענדע טעג וועט ערלויבט ווערען א פראדוקציע וועג די אונטרוכונג אין שפיין־געוועל־בער. אין דער פראדוקציע וועלען זיך בעטייליגען פאלגענדע פירמעס:

1) די פרוזאצע מאר נושט וויא פערצענטיג, פראווי־זארוש וועגען אין מאלעך אין געוועלב.

2) אלע ארט פון מיטעל־שוין, וועלכע זיי־נען קוואליפיצירט צוהאלטן צו דער קא־טעגאריע „א" אין האבען נאך צו פער־צענטיג די שולד איבער א יאהר, דאר־פען ארטיקולירען צוויי בישט פון משך פון 24 טעג נאכדעם, ווי זיי האבען בע־קומען בעהעריגע בעשטעטיגונג פון דער שול.

הנחות בעקומען אויך אויטצוגיג שפיי־זער, אלס אזעלכע וועלען בעפראכט זיהן פון אונפעהיגע צו דער ארבייט עלטערען, פון א סאטער אנ'אלמן, א מו־טער אנ'אלמנה, אנ'אויסקעל פון אומפע־היגע צו דער ארבייט באבע־זיידע, אויב זיי האבען נישט קיין ארבייטס־פעהיגע קינדער, א בריודער פון אומפעהיגע צו דער ארבייט שוועסטער־יתומים; אזעלכע פערזונען קאנען בעניסטן פון אדרע־טשעניעס, אויב עס וועט פעסטגעשטעלט וועהרען, אז די, וועלכע בלייבען אויף זייער ערנערונג זענען באמת אומפעהיג צו דער ארבייט.

פאבראָוט, וועלכע זענען נאכאל געקומען צום מאבאר, אין האבען אויך־געפראָגען וויאזוי לאנג זיי וועלען בייבען אין לאדז. ער האט ארויס־גענומען, אז ער האט נאך נישט קיין אנטוואָרט פון דער פאליציי.

א וויכטיגער צירקולאר פון אינער ז־מיניסטעריום וועגען מיליטער־הנחות

(—) דער אינערן־מיניסטער האט פון־נאנדערגעשיקט א צירקולאר וועגען די פרינציפען, מיט וועלכע עס דארף זיך רעכענען די אדמיניסטראציע מאכט בעים בעפראכטען די ביטעט וועגען הנחות און אדרעסירט.

יעדער, וועלכער וועגדט זיך וועגען א אדרעסירונג, דארף ארייגרעגען זיין ביטע שפעסטענס אין 14 טעג נאך דעם, וי־ער האט בעקומען זיין קאטעגאריע „א".

שילער פון מיטעל־שולן, וועלכע זע־נען קוואליפיצירט צוהאלטן צו דער קא־טעגאריע „א" אין האבען נאך צו פער־צענדיגן די שולע איבער א יאהר, דארי־פען ארייגרעגען זייערע ביטעס אין משך פון 24 טעג נאכדעם, ווי זיי האבען בע־קומען בעהעריגע בעשטעטיגונג פון דער שול.

הנחות בעקומען אויך אויטצוגיג שפיי־זער, וואס וועלען בעפראכט ווערען פון אונפעהיגע צו דער ארבייט עלטערען, פון א סאטער אנ'אלמן, א מו־טער אנ'אלמנה, אנ'אויסקעל פון אומפע־היגע צו דער ארבייט באבע־זיידע, אויב זיי האבען נישט קיין ארבייטס־פעהיגע קינדער, א בריודער פון אומפעהיגע צו דער ארבייט שוועסטער־יתומים; אזעלכע פערזונען קאנען בעניסטן פון אדרע־טשעניעס, אויב עס וועט פעסטגעשטעלט וועהרען, אז די, וועלכע בלייבען אויף זייער ערנערונג זענען באמת אומפעהיג צו דער ארבייט.

פאבראָוט, וועלכע זענען נאכאל געקומען צום מאבאר, אין האבען אריין־גערעכנט צו דער קאטעגאריע „א" אין האבען נאך צו פערצענדיגן די שולע איבער א יאהר, דער־פען ארייגרעגען זייערע ביטעס אין משך פון 24 טעג נאכדעם, ווי זיי האבען בע־קומען בעהעריגע בעשטעטיגונג פון דער שול.

הנחות בעקומען אויך אויטצוגיג שפיי־זער, וואס וועלען בעפראכט ווערען פון אונפעהיגע צו דער ארבייט עלטערען, פון א סאטער אנ'אלמן, א מו־טער אנ'אלמנה, אנ'אויסקעל פון אומפע־היגע צו דער ארבייט באבע־זיידע, אויב זיי האבען נישט קיין ארבייטס־פעהיגע קינדער, א בריודער פון אומפעהיגע צו דער ארבייט שוועסטער־יתומים; אזעלכע פערזונען קאנען בעניסטן פון אדרע־טשעניעס, אויב עס וועט פעסטגעשטעלט וועהרען, אז די, וועלכע בלייבען אויף זייער ערנערונג זענען באמת אומפעהיג צו דער ארבייט.

פערשריבט זיך

אלס מיטגלידער פון ב"ב אפיציעל באריכטן צו בעזוכען די אויסשטע־לונג. מוז. זאלעסקי פאהרט הענט אף פון מאדריט.

זעלבסטמארד פון א לאדזער סוחר אונטער די רעדער פון טראמווייַ

(:) בערוש ראזענבערג, פיעטרקאווער 140 האט זיך הענג האלב 4 פארמאג'ס נעבען נעערם־מארק ארונטערגעוואָרפען אונטער די רעדער פון ל'פיפענדען טראמוואי מוט'ן צוועק צו בענגען זעלבסטמארד. דעם מאשונסק אין אבער נאר נעלונגען אפצושטעלען דעם טראמוואי, אונדער די רעדער זענען ארי־בער אוכער דעם קאפ פון זעלבסטמארד דער. דער אונגלוקלוכער איז נשואה זעהר שווער פערוואונדעט אין אין גוסט'ן צושמאנד האט מען אוהם אף־געהויבן אין שפוטאל ארין.

די ידיעה וועגען דעם טראגישען זעלבסטמארד האבען מיר בעקומען פון שלוסען דעם נומער.

פון דער ספארט־וועלט

די נעכטיגע פוסבאל־מעטשעז פאר דער מיסטער־שאפט פון דער פוילישער עכסטרא־ליגע

ביים פ. ז. פ. נ.

„טוריסטען" — „ל. ק. ס." (0) 1:1 2:1

„טוריסטען" III — „ל. ק. ס." III (1:2) 2:5

„וואַרשאוויאנקא"—„לעניא" (וואַרשא) (0:1) 1:1

„וואַרטא"—„ווילא" (פוזען) (0:0) 5:0

„פאנאו"—„רוד" (לעמבערג) (1:2) 3:4

„I. פ. צ." — „טשארני" (קאטאוויץ) (0:3) 0:6

„גאַרבאַרניא" — „קראַקאוויא" (קראקא) (0:2) 0:3

„א" סלאם מיסטערשאפט פון ל. א. ז. פ. נ.

„ארמאן" — „טוריסטען" I ב. (1:4) 2:5

„ל. ט. ס. ג." — „פאמאל" (1:1) 2:9

„פ. ט. צ." — „ל. ק. ס." I ב. 0:5

„בורזשא" — „אוניאו" 1:0

רינג-קאמפעז־טורניר איז צירק פאשאו איז לאדז

נעכטען אין 16. טאג פון רינג-קאמ־פען שוריר האבען גענאמט פאלגענדע פיער פאר.

1) שטיבאר—קארנצען אהן רעזולטאט.

2) דער קאמף שטעקער—ווינס האט זיך געענדיגט מיט א נצחון פון שטעקער וועלכער האט ווינ'ן געלאגט אין דער 5. מינוט דורך א הינטערשטען פאס-גריף.

3) דער דעצידירענדער קאמף שפיל־וואטשע — פעטראָוויטש האט זיך געע־דיגט מיט א נצחון פון פעטראוויטש'ן אין דער 24 מינוט, דורך א דאפעל-געלסאן.

4) דעם דעצידירענדען קאמף שטעקע־בינסקי — קראוס. האט געווינען קראוס אין דער 35 מינוט, דורך צוגרעכט שטעקערבינסקי'ס א בריק.

דער יורישער אפלאט פאשאך אוי שוין נעכטען בעקומען קיין לאדז, אין וועט מארגען אנטיל נעמען אין דער פאראדע אין צירק.

יידיש טעאטער „פילהאמניע"

אין זאל

דינסטאג, ד. 18-טן יוני 9 זייגער אפטער וועגט בענעפיז פאר א ראזילטשטיין צוזאמ־דורכן יידישן טעאטער

יאנקעלע (דער זיסער חלום)

די בעליבטע פיעסע אין 3 אקטען, מיט כע אין בעשפילט בעזונדערן א לענגערע ציים אין לאדז דורך מאלי פינקן

ראָל יאנקעלע—וויערע קאנציעוסקע. צום שלוס: א גראַנדיעזער קאנצערט מיט'ן אנטיל פון גאנ־צען אנסאמבל. בילעטן צו בעקומן נאר אין טאג פון דער פארשט. ביי דער קאסע פון „פילהארמאניע".

וועגען טראקטאר-שאפער-קירסעז פאר עמיגראנטעז

שוין זינט מעהרערע צעהנדליגע יאה־רען איז ארייננעדרינגען דער מבואי־שער אוסן פון ארבייט אין דער לאנד־וירטשאפט. פאר דער מלחמה פלעגט מען אין גרעסערע לאנדווירטשאפטליכע גיטער אקערן מיט קאָמאַנדילן, ד. ה. מיט בטוגליכע דאמף-מאשינען, וועלכע האבען אבער נעהאט זעהר פיל חסרונות און די ארבייט איז נישט גענוג פרא־דוקטיוו.

דער דאָזיגער נישט - בעקוועמער און טייערער אוסן פון מבואי־שער איז פערבינדען נאך דער מלחמה מיט טראקטארען.

מיט הינטיגער צייט זענען די טראק־טארען זעהר פערשרעטט צוזמיסטענס אין דער לאנדווירטשאפט און נישט בלויז אין ארגענטינא, וואו עס זענען פערהאן גרויסע שטחים פון אקער־לאנד. נאר אויך אין ארץ - ישראל. אין אנדערע לענדער. ד. ה. אויך אין די לענדער פון קלענערע וווירטשאפטען.

נעמענדיג אין אכט די גרויסע וויכ־טיגקייט בעדייטונג פון די טראקטארען, אז עס זענען פערהאן מכלליכיטען זיך אינטיציירדנע אלס טראקטאר-שאפער־אין אויסלאנד, האט די היגע אבטיילונג פון דער יודישער צענטראלער עמיגרא־ציע-נעזעלשאפט „יעאס" נעגרינדעט ספע־ציעלע טראקטאר - שאפער - קורסען פאר עמיגראנטען בייַ דער נעזעלשאפט פערשפרייטען טעכנישע וויסענשאפטען צווישען יודען אין לאדז.

די קורסען וועלען דויערן 12 וואָ־כען, דער טעאָרעטישער טייל וועט פאר־קומען אין די אוועגט-שעה'ן, מאנטאג אין אנפיהרען מיט אויטאס פון פערש־דענע אין סמעציעל פון טראק־טארען — בייַמאן.

די מאכענישע אנפיהרונג פון די קורסען וויי אויך דער פערהאנדער רע־כער מאטעריאל פון פערשידענע סיסטע־מאטען פון אויטאמאביל־ען וועט גענצען די געלעגענהייט די אנטיל־נעמער פון די קורסען זיך אויסצוביל־דען אלס גוטע שאפער.

אייגשרייבען קען מען זיך נאך הינט אין ביורא פון דער פערהאנדער רע־כער מאטעריאל פון פערשידענע סיסטע־מאטען פון אויטאמאביל־ען וועט גענצען פון 10 ביז 2 נאכמ. אין „יעאס", פיעטרקאווער 10, פראנט 1-טער שטאק (אין לאקאל פון סוחרים־פעראיין, צימער 6) פון 10 ביז 2 נאכמ.

פון „מלבים ערומים"

דעם 2. יולי איז אין אינגענעם לא־קאל נאדושאוויטשא 43 פאריגעקומען די אלגעם. פערזאמלונג פון מלבים ערומים. די פערזאמלונג עפענט דער וויצע־פרע־זעס ה'. ר. רייטבערגער און אלס פער־זיצענדער וועלט געוועהלט ה'. שוארצ־מאן. דעם בעריכט גיט אף ה' לובינסקי. ה' גרינבערג האלט א לענגערע רעדע אין וועלכער ער גיט צו פארשטיין, אז אין פעלקויף פון 4 חדשים האט די אינסטי־טוציע. נישט קוקענדיג אויף דעם שוע־רען קריזיס, וועלכע הערשט אין אונזער שטאט געמאכט 2 בעקלייטונגען. דעם 16. דעצ. 1928 איז אין האנדוואָרקער־קלוב פאלודניאווא 4, פאריגעקומען א בע־קלייטונג פון 200 אריסע קינדער. די צוויי־טע בעקלייטונג איז פארגעקומען אין „בעקער־צעך", וואסאדניא 57, אויך פון 200 קינדער. פרוי רייטבערגער גיט אף א בעריכט פון דאמען - קאמיטעט פון „מלבים ערומים". אין דער דיסקוסיע בעטייליגען זיך די ח"ח גראמאן, מען־דעלסאן, ב. דערעש, פרוי לעווין, נאך דעם וואָרט פארגעלעזען דער בעריכט פון די רעוויזיאנס־קאמיסיע אין עס וועלכע איז אויסגעדריקט א דאנק דער פערוואלטונג פאר דער „דאמען־קאמיטעט" פאר דער אפנעטוענער ארבייט. דאן וערט אויס־געוועהלט די נייע פערוואלטונג, וועלכע בעשטעהט פון: פרעזעס י. רייטבערגער, ווי.־פרעזעס מ. סאלאמאנסקי, קאסירער ס. ראזענבערג, עהרען - סעקרעטאר א. לובינסקי, פערוואלטונגס־מיטגלידער: ב. דערעש, ש. דערעש, י. שעפער, ו. גרוי־מאן, י. יאקובאוויטש, א. לעווין, ס. מעג־דעלסאן, י. גרינבערג, ח. רייטבערגער, י. שוארצמאן, י. מארינב. רעוויזיאנס־קאמיסיע: ב. ערליך, א. שעפטער, ח. מארגולעס. דער דאמען־קאמיטעט בעשטעט פון: פרוי רייטבערגער, לעווין, גלעבערט, שיפערמאן, בירנער, פאלאמאנסקי און פרוי גראמאן.

ה' יהושע שטיבבערג וועלט בעהרט אלס מיטגלידער פון פעלקער־בונד־ראט זענען שוין פובליצירט געוואָרען פון מאדריט. מוז. זאלעסקי פאהרט הענט אף פון מאדריט.

וויל איהר, דאס אייערע וואוינונג־גען זאלען נים בלייבען אויף הפקר בעת איהר זענט אויף זומער־וואו־נונגען אדר קור־ערטער?

דאן וועגדט זיך תיפה אדר דעם פערזיכערונגס - בירא פון ה' מרדכי חיים רומקאווסקי, קולונסקיגע 105, טעלעפאן 50—12, וואו ער נעמט אן אלע ארט אסעקוראציעס נעגען פייער אוז נגבה ספעציעל פון וואוינונגען. אלע די, וועלכע פאהרען אוועט אף דאצפען זאלפארס אנקלונגען טעלעפאן 50—12, אדר זי וועלען בעזוכט ווערען פרי פון צופהרען די אסעקוראציע.

בכדי די לאדזער אינוואוינער זאלען אדר זי זומער־חדשים זיין רוהיג אוז נושט דארפען מורא האבען פאר גנבות, אדר עס זייער אומגעגר אונטערשטע דורך צופהרען א פערזיכערונגס־פאליסע אדר אנקלונגען טעלעפאן 50—12 אדר דער בירא פון מרדכי חיים רומקאווסקי.

וועגען טראקטאר-שאפער-קירסעז פאר עמיגראנטעז

שוין זינט מעהרערע צעהנדליגע יאה־רען איז ארייננעדרינגען דער מבואי־שער אוסן פון ארבייט אין דער לאנד־וירטשאפט. פאר דער מלחמה פלעגט מען אין גרעסערע לאנדווירטשאפטליכע גיטער אקערן מיט קאָמאַנדילן, ד. ה. מיט בטוגליכע דאמף-מאשינען, וועלכע האבען אבער נעהאט זעהר פיל חסרונות און די ארבייט איז נישט גענוג פרא־דוקטיוו.

דער דאָזיגער נישט - בעקוועמער און טייערער אוסן פון מבואי־שער איז פערבינדען נאך דער מלחמה מיט טראקטארען.

מיט הינטיגער צייט זענען די טראק־טארען זעהר פערשרעטט צוזמיסטענס אין דער לאנדווירטשאפט און נישט בלויז אין ארגענטינא, וואו עס זענען פערהאן גרויסע שטחים פון אקער־לאנד. נאר אויך אין ארץ - ישראל. אין אנדערע לענדער. ד. ה. אויך אין די לענדער פון קלענערע וווירטשאפטען.

נעמענדיג אין אכט די גרויסע וויכ־טיגקייט בעדייטונג פון די טראקטארען, אז עס זענען פערהאן מכלליכיטען זיך אינטיציירדנע אלס טראקטאר-שאפער־אין אויסלאנד, האט די היגע אבטיילונג פון דער יודישער צענטראלער עמיגרא־ציע-נעזעלשאפט „יעאס" נעגרינדעט ספע־ציעלע טראקטאר - שאפער - קורסען פאר עמיגראנטען בייַ דער נעזעלשאפט פערשפרייטען טעכנישע וויסענשאפטען צווישען יודען אין לאדז.

די קורסען וועלען דויערן 12 וואָ־כען, דער טעאָרעטישער טייל וועט פאר־קומען אין די אוועגט-שעה'ן, מאנטאג אין אנפיהרען מיט אויטאס פון פערש־דענע אין סמעציעל פון טראק־טארען — בייַמאן.

די מאכענישע אנפיהרונג פון די קורסען וויי אויך דער פערהאנדער רע־כער מאטעריאל פון פערשידענע סיסטע־מאטען פון אויטאמאביל־ען וועט גענצען די געלעגענהייט די אנטיל־נעמער פון די קורסען זיך אויסצוביל־דען אלס גוטע שאפער.

אייגשרייבען קען מען זיך נאך הינט אין ביורא פון דער פערהאנדער רע־כער מאטעריאל פון פערשידענע סיסטע־מאטען פון אויטאמאביל־ען וועט גענצען פון 10 ביז 2 נאכמ. אין „יעאס", פיעטרקאווער 10, פראנט 1-טער שטאק (אין לאקאל פון סוחרים־פעראיין, צימער 6) פון 10 ביז 2 נאכמ.

א זוהז בייסט אף 2 פינגער פון דער מוטער

איינע פון יענע טראגעדיעס. וואס שפילען זיך אף אין די בארגען פאר היימלאוז אויף באָארנע

(§) אזוי די בארגען פאר טטלאוז בוואַרנע 5 אזוי נעכטען פארגעקומען א שוידערלוכער נראגעדיע פון א זוהן מיט א מוטער אזוי דער רעזולטאט איז נשוון — 2 אפגעבוטענע פינגער פון דער אונגלוקלוכער פרוי.

די אונגלוקלוכע פרוי איז א נשוועסטער בראנישווסקא, וועלכע איז מיט א צוזיץ עקסטורט נשוואָרען פון אנדערע אין פאר צרות איז ענמת נפש האט זי בעקומען א נשרושן־צושפרי־אונג. איז זאהר אף אנגעהויבען צו בע־קומען וויכטיג אפיציעל פון משגעת.

נעכטען בטאג, וואו די פאמיליע בראנישווסקא איז נשוועסטען בטים מוש איז נעפאפט אנ'אובראנג כוסה נאכ'ן זונטאג'דינער מומאָ, איז פלוצלונג ארונטערנעקומען א שכ'ט אוז פארג־ווארפען די פרוי בראנישווסקא, מיט וועלכע זי האט נעהאט אן אנדויערנדע קריג. דאס קינד איז נבלע נשוואָרען.

פאר שריפטעז וועגען די איינריכטונג איז שפיין-געוועלבער

(§) אזוי די נאכשטעהענדע טעג וועט ערלויבט ווערען א פראדוקציע וועג די אונטרוכונג אין שפיין־געוועל־בער. אין דער פראדוקציע וועלען זיך בעטייליגען פאלגענדע פירמעס:

1) די פרוזאצע מאר נושט וויא פערצענטיג, פראווי־זארוש וועגען אין מאלעך אין געוועלב.

2) אלע ארט פון מיטעל־שוין, וועלכע זי־נען קוואליפיצירט צוהאלטן צו דער קא־טעגאריע „א" אין האבען נאך צו פער־צענדיגן די שולע איבער א יאהר, דער־פען ארייגרעגען זייערע ביטעס אין משך פון 24 טעג נאכדעם, ווי זיי האבען בע־קומען בעהעריגע בעשטעטיגונג פון דער שול.

הנחות בעקומען אויך אויטצוגיג שפיי־זער, וואס וועלען בעפראכט ווערען פון אונפעהיגע צו דער ארבייט עלטערען, פון א סאטער אנ'אלמן, א מו־טער אנ'אלמנה, אנ'אויסקעל פון אומפע־היגע צו דער ארבייט באבע־זיידע, אויב זיי האבען נישט קיין ארבייטס־פעהיגע קינדער, א בריודער פון אומפעהיגע צו דער ארבייט שוועסטער־יתומים; אזעלכע פערזונען קאנען בעניסטן פון אדרע־טשעניעס, אויב עס וועט פעסטגעשטעלט וועהרען, אז די, וועלכע בלייבען אויף זייער ערנערונג זענען באמת אומפעהיג צו דער ארבייט.

פאבראָוט, וועלכע זענען נאכאל געקומען צום מאבאר, אין האבען אריין־גערעכנט צו דער קאטעגאריע „א" אין האבען נאך צו פערצענדיגן די שולע איבער א יאהר, דער־פען ארייגרעגען זייערע ביטעס אין משך פון 24 טעג נאכדעם, ווי זיי האבען בע־קומען בעהעריגע בעשטעטיגונג פון דער שול.

הנחות בעקומען אויך אויטצוגיג שפיי־זער, וואס וועלען בעפראכט ווערען פון אונפעהיגע צו דער ארבייט עלטערען, פון א סאטער אנ'אלמן, א מו־טער אנ'אלמנה, אנ'אויסקעל פון אומפע־היגע צו דער ארבייט באבע־זיידע, אויב זיי האבען נישט קיין ארבייטס־פעהיגע קינדער, א בריודער פון אומפעהיגע צו דער ארבייט שוועסטער־יתומים; אזעלכע פערזונען קאנען בעניסטן פון אדרע־טשעניעס, אויב עס וועט פעסטגעשטעלט וועהרען, אז די, וועלכע בלייבען אויף זייער ערנערונג זענען באמת אומפעהיג צו דער ארבייט.

פעראיין. קאמיטעט פאר ארבייטענדען א"י

די וואהלען צו דער קאנפערענץ פאר ארטיזענדען א"י קומען פאר אין לאדז דינסטאג ד. 18. און מיטוואך, ד. 19. ד. חי אין לאקאל „בונה" צעגעלט. 75, קאנדידאטען־ליסטעס דארפען ווערין־צעטראגען וועלען חיינט ביז 10 אזייגר אין „התאחדות" שענקעוויטשא 3/5.

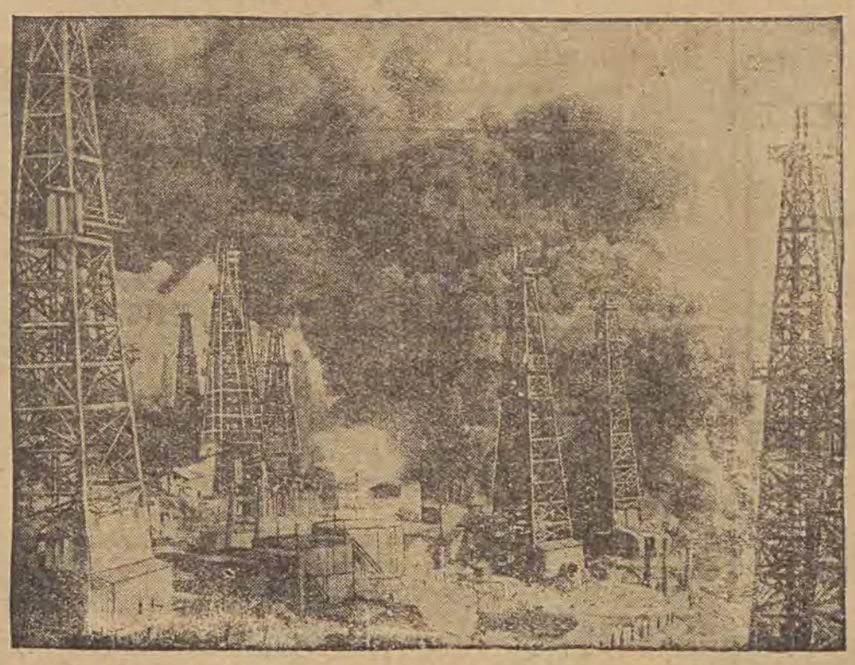

א ריזיגע שרפה פון נאפט

אין די נאפט־שטחים אין קאליפארניען, נעבען לאס אנגעלאס, איז אויסגעבראכען א גיגאנטישע שרפה. דער שאדען בעטרעפט מעה־רערע מיליאנען דאלאר. דאס בילד שטעלט פאר א פאנאראמיש בילד פון דער טשעכישער קאטאסטרופע.

מעבאַנישע שלאָסערי אוו שווייסערי
J. REDER, Łódź
Konstanty nowska 11 (róg Zachodniej)
כ'נעהמ אן פערשידענע מאשינען-רעפעראטורן וויי צופאסען פער־שידענע מאשינען-טיילען. אוך אויטאָגעניש שווייסונגען.
אכטונג שטריקער!
איך שטעל צו פישען מיט מעסטערס פון 30 זל. אן רעיעלע אויספיהרונג.
פריוואט-וואוינונג גדאנסקא 20 ח. 17.

לאדזער טאגעבלאט

ד"ר רעדאקטאר נחמן-אן פון 6 ביז 7 אין אויגוסט.

נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16

טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

אינטערעסאנטע דעבאטע וועגן יודען אין אמעריקאנער פארלאמענט.

א דאנק א לאדזער יוד איז אמעריקא היינט אזוי גרויס אוף מעכטיג

יודישער קאנגרעסמאן עגטפערט שטאלין אויף דער פארערונג. אויסצושליסען די „קינדער פון ישראל" פון דערמאנט די גרויסע ביישטייערונגען פון יודעו פאר אמעריקא מיט בלוט און געלד.—אנגריפער פערענטפערט.

(א בריף פון וואשינגטאן) — פון י. אבראמאוויטש

דאס רעפרעזענטאנטן-הויז אין וואשינגטאן, ד. ה. דער אמעריקאנער פארלאמענט, האט אויפגעהערט א רגע, וואס אין געוויסן אין אנדער עצם א הויפט פארטמורנונג פון רעם יודענטום, אין פיל מאל אין דר רעדע אבערנערינסען געווארן דורך אפפארוסמענטן.

עם האט זיך געהאנדעלט וועגן דער קומענדיגער פאלקס-צעהלונג וואס דארף אין קורצען אפגענומען ווערן אין אמעריקא אוף לויט וועלכער עס דארף בעשטימט ווערן די צאהל פון קאנגרעס-מיטגלידער (רעפרעסענטן), וואס יעדער רוסטרוקע דארף שיקען, וויל דאס אין אפהענגיג פון דער צאהל אינוואוינער אין יעדען רוסטרוקע. אין אפ שטעלט זיך אויף אין קאנגרעסמען, דער פארטרעטער פון וווירזשיניא, האנרי דוש. מאקער, אין זאגט זיך ארויס, אז מען זאל די „פרעמדע", די אינגעוואנדערער, אין נישט ארויסנעמען צוזושרייבן דער בעפעלקערונג, וואס אין בעריכטיגט צו שיקען א פארטרעטער פון קאנגרעס. דערבי האט ער זיך אויסגעדרוקט אז די קונדער פון ישראל, פון דער יידישער מלוכה, האבען פון רעם יודענטום, אין נישט נושא חן זיין אין די מאסנשבעגדע קרייזען. אנשטאט פון מרא אין אמעריקא... אין גרעסטן טייל פון דעם לאנד זענען אלע אינוואוינער פון פרעמדע לענדער, אבער אין אונזער צייט פון פארשפרייטע נאציאנאליזם, האבען אלע פון זיי אין זייער הארץ אפפארוסמענט פאר זייערע פריערדיגע היימלענדער. אין גרעסטן טייל פון דעם לאנד זענען אלע אינוואוינער פון פרעמדע לענדער, אבער אין אונזער צייט פון פארשפרייטע נאציאנאליזם, האבען אלע פון זיי אין זייער הארץ אפפארוסמענט פאר זייערע פריערדיגע היימלענדער. אין אזא לאנד ווי דאס איז נישט קיין אייגנארטיגס, וואס אמעריקא האט געהאט אין פאר יעדע דור אנדערע אינוואוינער פון פרעמדע לענדער, וואס זיי האבען אויסגעקולטיווירט אין זייערע היימלענדער, אין זיי האבען אויפגעבויט אין זייערע היימלענדער, אין זיי האבען פארטיידיגט אין זייערע היימלענדער, אין זיי האבען אויפגעהויבן

לאדזער כראניק.

פרעזידענט זשעמיענצקי
בלייבט זוייטער אויף זיין אמט

(—) דער פאריצענדער פון צ. ק.ח. פ. פ. כ. דעם. באריכטן האט אפיציעל אפגעלייגט אלע ידיעות, וואס האבען זיך בעזוגען אין א מטל פוילישע צוגעהעריגע אין לאדז, אז דער קראנקער שמאכט-פרעזידענט זשעמיענצקי זאל זיך אפזאגען פון זיין אמט.

פרעזידענט זשעמיענצקי — האט ערקלערט דעם באריכטן, וועט נאך זיין צוריקקומען פון דער קוראציע אין אפאליצ צוריק אכערנעמען זיין אמט, וואס איז קיין אנדערע ווי דער קראנקער שמאכט-פרעזידענט זשעמיענצקי זאל זיך אפזאגען פון זיין אמט.

צוגאב-רענים-טראציע פאר אויסלענדער

(—) די סטאראסטוע גרודזקע אין לאדז האט בעשטימט א צוגאב-טערמין פאר רעגיסטרירען די אויסלענדער, וועלכע האבען זיך ביז איצט נאכנישט רעגיסטרירט.

דער צוגאב-טערמין וועט דויערן פון 15 ביז דעם 30 ד. ח.

עקזעקוטאר פון מאגיסטראט פערקויפט דאס ביסל אוימקייט פון אנ'ארבייטסלאזען יוד אויף פאדשעטשנא

דעם יוד'ס וויב א קימפעטאריז בעקומט א בקוט-שטורץ אוז מע ראטעוועט זי קוים אפ פון טויט.

(—) אז אנער איז אן'עקזעקוטאר, אז שוין נושט קיין נאקא כינה צו ער איז אן'עקזעקוטאר פון שטיצער-אמט פאר פון מאגיסטראט. עס שמעקט שוין אז אהם א שמוק מלאך המוות אוז זיין שטענער איז מזיק צו זיין.

דעם באריכטן דאנערשטאג האט פא־קע אזא עקזעקוטאר פון מאגיסטראט שיער נושט נורם געווען דער טויט פון א יודישע פרוי, וואס איז ערשט נעווען נאך דער קומפעט.

דער עקזעקוטאר איז ארויפגעק מען אינאהנעו אן'אלמען פערלאנגענם חוב פון מאגיסטראט שטיצרו צו א יוד א קבצן אויף פאדשושטשנא 10, אן'ער־ בייטסלאזער ליכט-צוהער, ישראל בי־ דערמאן. דער יוד איז שולדיג נעווען דעם מאגיסטראט א חוב פון פערלאנגענ שטיצרו, וואס האט בעמראפען 168 זל.

קומט ארויף דער עקזעקוטאר איז שוין, קוקט זיך ארום מום זוכע אינגעלעך אין די ווינקעלעך פון דער שטוב, בעמאפט אוז בעמראכט דאס בוסעל בעבעלעם — ווער דעם יוד הטם אוז קאלם אוז בעט זיך ממש, וו בע א גזלן, אז ער זאל אהם ארלויבען אראפנעהן אוז נאס, ער דארפט דארט אויפמאהנען א חוב פון 72 זל. וועט ער אהם אוועקנעפען דאס נעלה. דער עקזעקוטאר וויל אבער נושט הע־ רען אוז נעדענקען, הטעם דער יוד אן צו בעמען אוז ווינקען, אז ער זאל אויף אהם רחמנות האבען אוז נושט פער־ קויפען דאס בוסעל בעבעלעם, ווייל דאס וועב, וואס לוגם אוצט קראנק אוז שוואך אוז בעט נאר א קונבעם, וועט דאס חלילה, נושט אויבערהמלען.

וועדט דער עקזעקוטאר מרויזה אוז זאגט צו בוידערמאנ'ען, נעה ברענג דאס נעלה.

מלא שמחה לויפט בוידערמאן ארא־ אוז נאס שאפען זיך די 72 זל. אוז ארויפקומענדיג צורוק אוז שטוב מוט דעם נעלה, וועדט אהם פונסמער אוז די אוינען. אוז דער צוים, וועדט ער אוז שוין אין וואגן, וויל ער זאל אהם ארלויבען אוז נאס אהם דער עקזעקוטאר נשמאכט די ליזוטאציע אוז פערקויפט דאס בוסעל זאבען. ס'האט נושט נע־ מען די זאבען נושט ארויסנעהמען פון שטוב.

דער מאגיסטראט האט נעהאלטען וואדם. א קאנטראל-קאמ.סיץ אוז שאקע ארא־בייקומען, אבער אבוכעל צו שפעט, וועו דער עקזעקוטאר האט שוין לאנג נעהאבט ארויסנעדויבט די חפצים פון שטוב.

אט, אזעלכע אונערהערטע מעשים מעגן אב די עקזעקוטארען פון... סאציא־ לוסטושטן מאגיסטראט אן לאדז.

מאמי-וואשארעו צאהלען צאהלען נישט מיין אומזאץ־ שטייער.

(§) דער עכסטער טריבונאל האט ארויסנעטראגען אן'אורטייל, אז ארום־ פאהרענדע קאמי-וואשמאשרען, וועלכע האבען א שטענדיגע נושע פון דער פירמע, פאר וועלכע זיי ארבייטען, דאר־ פען נישט צאהלען קיין אומזאץ-שטייער.

„די יודישע עמיגראציע"
ערשינעו נומער 4.

שוין דערשינען נומער 4 (יוני-העפט) פון זשורנאל „די יודישע עמיגראציע", ארויסגעגעבען אין בערלין פון עמי־ גראציע-סערבאנד „עמיגדירעקט", אונ־ טער דער רעדאקציע פון א. טשערי־קא ווער אין ד. משארני.

אינ'ם העפט געפינען מיר, צווישען אנדערע, נייע מאטעריאלען וועגען די רדיסות אויף יודישע עמיגראנטען אין די קאנסולאטען, וועלכע ווערען געבראכט אינ'ם ארטיקל פון א. טשערי־קאווער „אונזער ענטפער צו די קאנסולען".

י. וואלק שילדערט די לאגע פון די אינוואנדערער אין דרום-אפריקא; נ. נעריגל באהאנדעלט דאס פראבלעם צי איז מעגליך א אינטוויניגסטע איבער־ וואנדערונג אין טיף-רוסלאנד; ד. טשארני כאראקטעריזירט די יודישע אויסוואנדע־ רונג פון ע. ש. ווינטשעווסקי, אונ־ טער דער רעדאקציע פון „עמיגדירעקט", אוז־ אונזער ענטפער צו די קאנסולען".

י. וואלק שילדערט די לאגע פון די אינוואנדערער אין דרום-אפריקא; נ. נעריגל באהאנדעלט דאס פראבלעם צי איז מעגליך א אינטוויניגסטע איבער־ וואנדערונג אין טיף-רוסלאנד; ד. טשארני כאראקטעריזירט די יודישע אויסוואנדע־ רונג פון ע. ש. ווינטשעווסקי, אונ־ אינ'ם ארטיקל פון א. טשערי־קא־ „אונזער ענטפער צו די קאנסולען".

א בריף-טרעגער „אינקאסירט" אייז פאר זיך געלד.

(—) זייט א געוויסע צייט האבען זיך סיי לאדזער סוחרים געהאט צו בעקלא־ גען אויף א גאנץ מאדנע ערשיינונג. זיי שיקען ארויס כחורות צו זייערע קונים אויף דער פרעווינץ אוז פון דעקונג הערט מען נישט אוז זעהט מען נישט. אז די סוחרים האבען זיך גענוענדעט צו די קונים נאך דעקונג שיקע גע־ עניטפערט, אז דאס גילד האבען זיי שוין לאנג ארויסגעשיקט אוז זיי האבען דערוויך קוויטונגען פון דער פאסט.

זעגען די סוחרים געגאנגען צום פאסט-נאטשאלניק, איהם דערצעהלט די מעשה אוז עס איז נעמאכט נעווארען א הקירה ורישה צו דערגעהן ווי ס'איז דער „גראטשער".

די אויסמארשונג האט געגעבען אי־ בערראשענדע רעזולטאטען. ס'איז פעסט־ נעשטעלט געווארען, אז דער פאסט־ טרעגער ווי, שגיעזאנסקי האט זיך דאס גילד צוגענומען אוז אונטער די קווי־ טונגען נעשטעלט פאלש אונטערשרי־ טען, שגיעזאנסקי איז ארעסטירט.

די לאגע איז דער לאדזער טעקסטיל־ אינדוסטריע
די וואך וועדט ווידער פערקלענערט די ארבייטס־צייט

(—) אוז די 43 נרעסטע באנוועל־ קערונגען אוז דער לאדזער וואשוואדז־ מוט וועלען די וואך נאר ארבייטען עפעס מעהר פון 3 אוז א האלבען זע מאל. אוז דער פאבריקאנט־שפונערייען אוז דאזוגע פאבריקען זענען בע־ שעפטיגט מיט 3 אוז א האלבען טעג. אוז די אנדערע 3 וועט נאר נעארבייט וועדען. אוז די פאבריקען זענען נאך נישט אין שטאנד צו ארבייטען מער ווי 3 טעג.

אוז די פאמארן־שפונערייען אוז אויך נושט, וו אמפאהלטען נישט אויך אנגאנצען אוז דא אוועלכע 4 פאבריקען, אבער פון זיי אוז די וואך נעשלאסען צוליב די אויסלאנען אוז אוז די אנדערע 3 וועט נאר נעארבייט וועדען אוז א האלבען מאל. אוז דער פאבריקאנט 4 אוז א האלבען מאל.

פאבאר פון יאהרגאנג 1908

ווער דארף זיך שטעלען הייגט אוז כאראקטער?

הייגט דארפען זיך שטעלען צו דער פאבאר-קאמוסיע 1 אויף פאמארסקא 18 די פאבראציע פון יאהרגאנג 1908, האט וואוינען אויפ'ן שמח פון 8. קאמי־ סאריאט אוז ווענעם פאמוליען-נעמען הויבען זיך אן מיט

W. אין Z.

פאר דער פאבאר-קאמוסיע 2 אויף פראבאציע 34 דארפען זיך שטעלען די פאבראציע פון יאהרגאנג 1908, וואס מוזען פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט

H. P. R. T. U. Z.

צו דער פאבאר-קאמוסיע 3 אויף זא־ קאנטאג 82 מוזען זיך שטעלען די פא־ בראציע פון יאהרגאנג 1907, קאטעגאריע B, (אדרעטשענע) וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 8. קאמיסא־ ריאט, וועמענס פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די ליטערע

פראוו. קאציעס געגען מאגיסטראט
פאלשע מאגיסטראט-פובליקאציעס.

דאנערשטאג, ערב שבועות האבן אונ־ זערקאנטע מענשען פערשפרייט אין שטאס אויפאדרוננגען פון „מאגיסטראט, אז די זירטסליסט זאלען מאכען נייע טרעטו־ ארען אין אויסברוירען די גאסען מיט גרענעט-שטיינדלעך.

גלייכצייטיג איז אויפ'ן קאלישער באהן-הויף אויפגעקלעבט צעטארען אג־ אפיש, אז דער מאגיסטראט האט פער־ קויפט דער באהן-דירעקציע איהרע אלע

היזער בעים קאנסטאנטינער וועלריי אין די באהן-ארבייטער קאנען זיך מערשרי־ בען אויף וואוינונגען.

אין צוואמענהאנג דערמיט האט דער פרעסע-אמט פון מאגיסטראט צוגעשיקט א קאמוניקאט, אז די אויפאדרוננג און דער אפיש זענען פאלשיפיקאטען, און די מחברים וועלען געזוכט דורך דער מאכט.

ניישטא מעהר הייגט קיין „אלטע מוידען". נאר אומפארהייראטע מיידלעך

די „אלטע מוידס" פון הייגט ריכט נישט אפ קיין פרייווילינען גלות. נאר זי פוצט זיך אוו צירט זיך גלייד מיט אלעמען.

וואס עס איז אמאל געווען די „אלטע מוידס" וויסען מיר אלע. פאר אונזערע אויגען איז דאך פאבראגקומען די רעוא־ לוציע, וואס האט אויסגעגליכט די פרוי מיט מאן, און איהר דערלויבט צו בלייבען אומפארהייראט, פונקט וויי דעם מאן.

מען טלעגט זי גלייך דערקענען, די אמאליגע אלטע מוידס. איהר קלייד־נונג איז נעווען נישט אהין, נישט אהער. נישט מיידליש, נישט ווייבערייש. זי האט קיינמאל נישט דערוועגט זיך צו טרא־ גען א מלבוש, וואס זאל רייצען די אויגען. זי פלעגט טראגען עפעס ספע־ ציפישע היט, וואס יעדער איינער האט זיך אויף זיי גע'חידוש'ט: „וואו קריגט מען זיי, אז די טשיקאווע היט? וואס פאר א קראם פראדוציירט זיי?"

נישט וואהרען זיך אין די אויגען פערלירען זיך אין א וויניקעל, שארען זיך ביי די וועגע—דאס איז נעווען דער אלטער מוידס בעזעהר. איהר פנים האט אויסגעדריקט פערשעהמטקייט, די אוי־ גען—מיהרסטענס ארא־פגעלאזענ.

די אלטע מוידס פון אמאל איז נישט נאר געווען אנ'אומגליקליך בעשעפ־ ניש. נאר זי האט זיך אויך געפידלט שוידיג.

„זייט מיר מוהל, נישט נעווען ווער אז זאל מיט מיר חתונה האבען, קיינער האט מיך נישט נעוואלט, אנ'אומגליק —

„די יודישע עמיגראציע"
ערשינעו נומער 4.

שוין דערשינען נומער 4 (יוני-העפט) פון זשורנאל „די יודישע עמיגראציע", ארויסגעגעבען אין בערלין פון עמי־ גראציע-סערבאנד „עמיגדירעקט", אונ־ טער דער רעדאקציע פון א. טשערי־קא ווער אין ד. משארני.

אינ'ם העפט געפינען מיר, צווישען אנדערע, נייע מאטעריאלען וועגען די רדיסות אויף יודישע עמיגראנטען אין די קאנסולאטען, וועלכע ווערען געבראכט אינ'ם ארטיקל פון א. טשערי־קאווער „אונזער ענטפער צו די קאנסולען".

י. וואלק שילדערט די לאגע פון די אינוואנדערער אין דרום-אפריקא; נ. נעריגל באהאנדעלט דאס פראבלעם צי איז מעגליך א אינטוויניגסטע איבער־ וואנדערונג אין טיף-רוסלאנד; ד. טשארני כאראקטעריזירט די יודישע אויסוואנדע־ רונג פון ע. ש. ווינטשעווסקי, אונ־ טער דער רעדאקציע פון „עמיגדירעקט", אוז־ אונזער ענטפער צו די קאנסולען".

אפקלאנגען פון א שרעקליבען מארד
אויבער דער אייגענער פרוי

דער מערדער פער־משפט אויף 8 יאהר תפיסה.

מיט א צייט צוריק זענען די שכנים פון א הויז אויף ראדואנסקא אויפגעקו־ מען ביי נאכט פון מיטען שלאף דער־ הערענדיג פירכטערליכע געשרייען ביי זייער שכן יאנטשאק, וועלכן זיי זענען ארבין צו אהם אין שטוב און איהם געזעהן האבען זיי א תער־ בלוטיגס העמד אין דער מיט שטוב און די פרוי איז געלענגען מיט אן'איבער־ געשניטענעם האלז אויפ'ן בעט. יאנט־ שאק האט דאן ערקלערט, אז די פרוי האט אויסגעהרעט אז זי וויסט צו מאן אין זי דער־הרג'עט אויס אייפער־ זוכט.

דאס קרייז-גערייכט האט יאנשאק'ן פער'משפט אויף 15 יאהר תפיסה. נאך־ טען האט איהם דאס אפעלאציע-גערייכט פעקקלענערט די שטראף ביז 8 אהר תפיסה.

רעגירונגס-קאמיסאר פון קראנקען-קאסע אויף א קאנפערענץ אין ווארשא

(§) דער רעגירונגס-קאמיסאר פון דער קראנקען-קאסע ד"ר לאפושאנסקי האט אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן די־ רעקטאר סאסבארסקי אין ד"ר טאמא־ שעווסקי און דערנאך איז ער אפגע־ פאהרען קיין ווארשא אויף א קאנפערענץ

אפצוגעבען א בעריכט דעם דיר'עקטאר פון קרייז-פערזיכערונגס-אמט אין ווארשא. ד"ר לאפושאנסקי ווערט אין ווארשא בע־ קומען אינסטרוקציעס וועגען דער ווי־ טערדיגער טעקטיק אין קראנקען-קאסע און דינסטאג קומט ער צוריק קיין לאדז.

אפקלאנגען פון א שרעקליבען מארד אויבער דער אייגענער פרוי
דער מערדער פער־משפט אויף 8 יאהר תפיסה.

מיט א צייט צוריק זענען די שכנים פון א הויז אויף ראדואנסקא אויפגעקו־ מען ביי נאכט פון מיטען שלאף דער־ הערענדיג פירכטערליכע געשרייען ביי זייער שכן יאנטשאק, וועלכן זיי זענען ארבין צו אהם אין שטוב און איהם געזעהן האבען זיי א תער־ בלוטיגס העמד אין דער מיט שטוב און די פרוי איז געלענגען מיט אן'איבער־ געשניטענעם האלז אויפ'ן בעט. יאנט־ שאק האט דאן ערקלערט, אז די פרוי האט אויסגעהרעט אז זי וויסט צו מאן אין זי דער־הרג'עט אויס אייפער־ זוכט.

דאס קרייז-גערייכט האט יאנשאק'ן פער'משפט אויף 15 יאהר תפיסה. נאך־ טען האט איהם דאס אפעלאציע-גערייכט פעקקלענערט די שטראף ביז 8 אהר תפיסה.

רעגירונגס-קאמיסאר פון קראנקען-קאסע אויף א קאנפערענץ אין ווארשא

(§) דער רעגירונגס-קאמיסאר פון דער קראנקען-קאסע ד"ר לאפושאנסקי האט אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן די־ רעקטאר סאסבארסקי אין ד"ר טאמא־ שעווסקי און דערנאך איז ער אפגע־ פאהרען קיין ווארשא אויף א קאנפערענץ אפצוגעבען א בעריכט דעם דיר'עקטאר פון קרייז-פערזיכערונגס-אמט אין ווארשא. ד"ר לאפושאנסקי ווערט אין ווארשא בע־ קומען אינסטרוקציעס וועגען דער ווי־ טערדיגער טעקטיק אין קראנקען-קאסע און דינסטאג קומט ער צוריק קיין לאדז.

א הייל-באד-אנשטאלט ביי „אוזדראוויסקא" אין לאדז

נעכטען איז פארגעקומען דער פייערליכער אקט פון לעגען דעם גרונדשטיין פון דער דאוגער העכסט-וויכטיגער נייער פילאנטראפישער גרינדונג אין אונזער שטאדט.

(ב) בײ דער אונטערנעהמונג פון די פינפהונדערט פערזענלעכקײטן פון ייִדישן אקטיוו-לעבן אין לאדז איז נעכטן אויסגעבליבן נאר איין איינציקער נאמען, דער נאמען פון ד״ר יחזקאל הומער, וועלכער האט אפילו ניט פארלאנגט פון לעגען דעם גרונדשטיין אויפן בוי פון א הייל-באד-אנשטאלט בײ „אוזדראוויסקא".

אין מוטען וואלר פון „אוזדראוויסקא" האט דער נרויסער עולם פערנומען די ספעציעל-צוגעפרטטע פלאץ אין דער הויפט-גאלעריע פון פינפהונדערט מוט'ן אפגענעגן. וואס קומען אן אין „אוזדראוויסקא" צוברענגט אין פערפראוויסקי" אין „התקוה".

אונ'ם נאמען פון דער פערוואלטונג פון „בקור חולים" איז דעם „אוזדראוויסקא"-קאמפלעקס האט ד״ר קאהאן נעזאגט אז דער גרונדשטיין איז נאר דער ערשטער שטיין פון א נייעם הויז, וואס וועט ווערן אן אפטייל פון „בקור חולים". ד״ר קאהאן האט אויך אנגעוויזן אויף דעם, אז אין 1915 איז אין „אוזדראוויסקא" נשמות א הערלעכער פויל ארומגעשלעפט געווארן אלס הספיטאל, אין וועלכן פון קראנקהייטן האט געמאכט א תל פון דער וויכטיגער אינפרילמונג אזוי, אז מ'האט שוין געקענט האלטן דאס פערשפרוטלט די נאנצע רעקאנוואלעסצענץ-הויז. דער שפארקען וועלן האט פיגדעסטוועגן גוכר גרוזן אלץ מניעות אין אויף די חורבות פון יענעם צושטארקן פאוויליאן איז ענטשטאנען א נייער נראסערער פאוויליאן, וואס קען דינען פאר א מוסטער פאר אנדערע אהנלויכע אונטסומיצעס.

קאנטאר אלטערמאן מוט'ן דאך זונגט דאן „בקור חולים" אין ד״ר רובען רערש וועגען דעם עצם-ענין. — „אוזדראוויסקא" נוימנט זיך אין דער יודען, כדי אויפצוהיילן די הטלה פון דו לאנד-אנשטאלט. די אנווענדונג האבען די מגלוקלעכע מוט די אנגעגנג אויגען דעם וואלר, די פעלדער און די פרעלטער: נו פאוויליאנען, אוז וועלכע די רעקאנוואלעסצענטן. וואס קומען אן אוז „אוזדראוויסקא" צוברענגט אוז פערפראוויסקי" אוז „התקוה".

אונ'ם נאמען פון דער פערוואלטונג פון „בקור חולים" אוז דעם „אוזדראוויסקא"-קאמפלעקס האט ד״ר קאהאן נעזאגט אז דער גרונדשטיין איז נאר דער ערשטער שטיין פון דער נייער הויכער שול, וועלכע וועט ווערן אויפגעבויט אויף דעם פלאץ, וואו עס שטייט איצט דאס אלטע הויז פון דער שול. דער נייער בנין וועט ווערן אויפגעבויט אין מאדערנעם סטיל, אין וועלכן עס וועלן זיך פאראייניגן אלע מאדערנע פארלאנגען פון א שול. ד״ר קאהאן האט אויך אנגעוויזן אויף דעם, אז דער נייער בנין וועט ווערן אויפגעבויט אויף אזא אופן, אז עס וועט ניט שטערן דעם פאראויגיגן פון דער שול.

ד״ר מ. ברוידא, וועלכער מאכט בעת-מעשה א ברכה, וואס בעגלייט דאס ערשטע שפאטן אין דער ערד, אמן". דעם צוטמען צוגעזעהן האבען אויך אנדערע פערזענלעכקײטן, ווי למשל: ד״ר ל. באנאש, דער פאראנסקי, דער פארזיצער פון פאוויליאנס-קאמיטעט מענדאנס, קהלה-פרעזעס מונצבערג, פרעזעס לעאפאלר לאנדסבערג, דו וועסטראנען פון „בקור חולים" אוז „אוזדראוויסקא" פלאמוי אוז העלער, ד״ר נאלדבלום, ד״ר ראפשטיין, ד״ר קלוזענבערג, פרנם נרשון נוימאן, רעד. ע. האמבורסקי, ט. רומקאווסקי, דוכ. לעווישטיין. ט. פיטרקאווסקי, מיכאל נלאזער, דאזאר אלי קארף, נ. רובין, ה' בארוך (פון לאנדאן), בר. נאלדמאן, דוכ. ל. באנאש, די דעלעגאמוס פון פרוי ען-שוין, פרוי וויצמאן אוז פרוי זונגלבערג, פרעזעסן פון יתומים-הויז פוליקלינישע 30 פרוי נוימאן, א. פרענקל, ארלאף באביאצקי, אונזש. נאלדבערג, אדוו. באנאש, מאכמארמאן אוז דער שליח-צבור פון דער לאדזער יודישער בעפעלקרונג — קאנטאר אלמארמאן.

די אומפאזאנטע פייערליכקײט האט זוך פערנאנגט מוט'ן פארשרעבען זוך אוז נאלדענעם בוך פון „אוזדראוויסקא" אוז מוט א דאקומענט מאהלצײט, וואס די נעוועלשאפט האט נענאפען פאר די נעסט.

בעשטראפט סוחרים

פאר נישט ארויסנעמען קיין פאטענטן.

(§) דער לאדזער פינאנץ- און שטייער-אמט האט בעשטראפט פאלגענדע פיר-מעס פאר נישט אויסקויפען קיין פא-טענטן:

העלענע ציקערמאן, נאחאמיעסקא 19, איז בעשטראפט נעווארען מיט 500 זל. נוטשא פאלטשינסקא, נשוא-טארגאווא 14—200 זל., א. ניטענבערג, אלעק-סאנדער-גאס 13—100 זל., מ. לעננא, סאלנא 11 — 75 ז., א. אסאוויצקי, אלעקסאנדער-גאס 81—75 זל., מ. מי-לינארסקי, אלעקסאנדער-גאס 25—50 זל.

פראטעסטעז פון יוזא. אקאדעמיקער

נעגנעז די נעשעהעניש'עז אין לעמבערג.

צו דער רעדאקציע „לאדזער טאגע-בלאט" לאדז.

גאזהרטער הער רעדאקטאר!

מיר בעטען אײך אפצודרוקען אין אײער נעשעצטער צײטונג פאלגענדעס:

„אויפ'ס טיפסטע אויפגעבראכט דורך די אנטיסעמיטישע אויסשרײטונגען פון א טייל פוילישער אקאדעמישער יוגענד אין לעמבערג, דריקען מיר, דעם 10. יוני 1929 אין דאנציג-לאנגפוהר פערזאמעלטע יודישע סטודענטען פון דאנציגער פא-ליטעכניקום, אויס אונזערע עמטריסטונג, פעראורטיילען אויס'ן שארפסטען אופן די רויהע טאטען, וועלכע זענען נישט ווית-דיג א קולטורעלען מענשען בכלל און אן'אקאדעמיקער בפרט.

מיט דרך ארן

פארשטאנד פון דער יודיש-אקאדעמישער פראנינינגונג.

(אונטערשריפטען נישט לעזבאר)

דאנציג, 12. יוני 1929.

פראטעסט פון פאבריקס-דעלעגאטעז

נעגנעז פונאנדערלאזען די פערוואלטונג פון דער כראנקען-קאסע

(§) אויף דער לעצטער פערוואלטונג פון די פאבריקס-דעלעגאטען אין קלאסען-פעראיינען איז ווידער אן ערנסטער פראטעסט נעווארען נעמאכט מיט דעם צוועק, צו ערלאנגען, אז די פאבריקס-קלאסען זאלען ווידער אונטער דער פערוואלטונג פון דער כראנקען-קאסע שטיין.

ה' וואלטשאק ווייזט אן, אז דער רע-גירונגס-קאמיסאר ד״ר לאפשאנסקי איז נישט קיין נעגנער נאראטיץ, אז די אינטערעסן פון די פערזיכערטע וועלען וי נעהעריג נעפיהרט ווערן. נאך דער רעדע פון ה' וואלטשאק האבען די פע-זאמלטע עקסצעסען פון די אנטיסע-מיטישע סטודענטען אין לעמבערג נעגנן דער יודישער בעפעלקערונג אין אונזע-רע ברידער — יודישע אקאדעמיקער — חי אויך נעגנן דער בארבאריש-האנדא-ליסטישער צושטערונג פון יודיש-קולטור רעלע אינסטיטוציעס.

אונזער הערצליכסטען מיטנעפיהל די נעלייענע.

מאר'ן פרעזידענט:

שלמה קאמיניעצקי

II.

צו דער רעדאקציע פון „לאדזער טאג-בלאט" לאדז.

ג. ה'ה.

מיר בעטען אײך פערעפענטליכען אין אײער נעשעצטער צײטונג פאלגענדעס פראטעסט אין צוזאמענהאנג מיט די לעצ-טע נעשעהענישען אין לעמבערג:

דער יודישער סטודענטען-פעראין אין ווין (פראנקרײך) דריקט אויס זײן שארפ-סטען פראטעסט נעגען די ווילדע ביטע-לעטערליכע עקסצעסען פון די אנטיסע-מיטישע סטודענטען אין לעמבערג נעגען דער יודישער בעפעלקערונג אוז אונזע-רע ברידער — יודישע אקאדעמיקער — חי אויך נעגען דער בארבאריש-האנדא-ליסטישער צושטערונג פון יודיש-קולטור רעלע אינסטיטוציעס.

אונזער הערצליכסטען מיטנעפיהל די נעלייענע.

מאר'ן פרעזידענט:

שלמה קאמיניעצקי

פראטעסט פון פאבריקס-דעלעגאטעז

נעגנעז פונאנדערלאזען די פערוואלטונג פון דער כראנקען-קאסע

(§) אויף דער לעצטער פערוואלטונג פון די פאבריקס-דעלעגאטען אין קלאסען-פעראיינען ה' וואלטשאק רעפעי-רירט וועגען די לעצטע נעשעהענישען אין דער כראנקען-קאסע.

ה' וואלטשאק ווייזט אן, אז דער רע-גירונגס-קאמיסאר ד״ר לאפשאנסקי איז נישט קיין נעגנער נאראטיץ, אז די אינטערעסן פון די פערזיכערטע וועלען וי נעהעריג נעפיהרט ווערן. נאך דער רעדע פון ה' וואלטשאק האבען די פע-זאמלטע עקסצעסען פון די אנטיסע-מיטישע סטודענטען אין לעמבערג נעגן דער יודישער בעפעלקערונג אוז אונזע-רע ברידער — יודישע אקאדעמיקער — חי אויך נעגען דער בארבאריש-האנדא-ליסטישער צושטערונג פון יודיש-קולטור רעלע אינסטיטוציעס.

אונזער הערצליכסטען מיטנעפיהל די נעלייענע.

מאר'ן פרעזידענט:

שלמה קאמיניעצקי

טעאטער און קונסט.

די בילדער-אויסשטעלונג פון „סטארט".

פאריגען דאנערשטאג אוז און לאקאל אויף פיטרקאווער 74, וואו עס האט זוך בוזי-אהער נעפונען די אויסשטעלונג פון ארטור שוק'ס „לאלישער סטאטוס", פאראנסטאלטעט די „סטארט"-נרופע. אונטער אזעלכע נעשטאלטען זאכען איז נישט נוט צו ווערן א קונסט-קענער אוים'ן מיט אן אויפגעבלאזענעם קופע נעלט. האלט אין אכטונג, די נעזעלריגע הצחת, וואס האט איצט בעגלייט, האט אויסגעזוכט צו זיין פערדעכטיגט און גישט-גלאט. ער האט נעטראכט וועגען משפט, וואס ער האט בעקומען מיט דעם בפירושן ווילען, אז דאס נעלט נעהערט צו איהם און אין נישט קיין הלואה, וואס ער דארפט צוריקצאלן. נישט נעקוקט דערויף האט זיך איהם ניט איצט נישט איינגענעבען פטור צו ווערן כאטש א טייל פון מיליאן דאלאר, ווייל דאס נעלט, וואס ער האט נעווינען אין די לעצטע טעג, האט איהם ערלויבט צו מאכען אלע אויסנאבען, און ער האט גישט נעדארפט אף ריהרן דעם מיליאן.

ווען ער איז אין עטליכע טעג שפעטער ארײנגעקומען נאך אין שלאפרוק אין זיין פריוואט-סאלאנדעל, האט ער דערזעהן ווארטען א בלאנדען, שטארק - בע-וואקסענעם יונגערמאן, וועלכער האט, דערזעהנדיג דעם ווירט פון הויז, נעמאכט אנ'אומגעשיקטע פערבויגונג, ארויפלאזענדיג גלייכצייטיג די הענט אין די קעשע-נעס פון זיין מאנטל.

— איהר האט בעווילינט צו פערצעלען מיך צו אײך? — אין צוואמענהאנג מיט'ן אנאנס אין דער צײטונג.

— יאָ, — האט מאקסים נעענטפערט, אנשטויסענדיג זיך וועגען האט עס האט דעלט זיך. — איך בין צופרידען, וואס איך האב די נעלעגענהייט אויך פערזענליך צו בעקענען.

— איך הויס טהארסטען האלטן.

— איהר זאלט, הייסט עס, נישט קיין פראנצוזין?

— נייו, איך בין א שוועד פון אפשטאמונג, איך האב אבער שטודירט אין פאריז און וואלן שוין דאָ זיבן צוהען יאהר.

(18-טע פארטזעצונג)

— וועט איהר גלויבען, אז אין איינעם א טאג האב איך בײַשלאסען מעהר נישט צו צוועונצען? — האט מאקסים נעענטפערט מיט א נעהיימניספול שמייכעלע... נו, איצט מוז איך זיך נעזעגענען מיט אײַך. צום ווידערזעהן. מארגען אין אומנד טרעפען מיר זיך אין דער זעלבער שעה...

אוים'ן וועג צוריק אהיים האט אנ'אומקומען זיך אפגעשטעלט אויף דער רואיגער דעק פון א נרויסן שיף, וואס נעהט אין דער ריכטונג פון דער ים. קיין שום זאך האט נישט נעפעלט אין דעם קאפע זיבט פון פאריז. וואס עס האט זיך נישט נעפונדערט אין דעם נאנצן לאנד, איז ווידערזעהן. מארגען אין אומנד טרעפען מיר זיך אין דער זעלבער שעה...

אוים'ן וועג צוריק אהיים האט אנ'אומקומען זיך אפגעשטעלט אויף דער רואיגער דעק פון א נרויסן שיף, וואס נעהט אין דער ריכטונג פון דער ים. קיין שום זאך האט נישט נעפעלט אין דעם קאפע זיבט פון פאריז. וואס עס האט זיך נישט נעפונדערט אין דעם נאנצן לאנד, איז ווידערזעהן. מארגען אין אומנד טרעפען מיר זיך אין דער זעלבער שעה...

אוים'ן וועג צוריק אהיים האט אנ'אומקומען זיך אפגעשטעלט אויף דער רואיגער דעק פון א נרויסן שיף, וואס נעהט אין דער ריכטונג פון דער ים. קיין שום זאך האט נישט נעפעלט אין דעם קאפע זיבט פון פאריז. וואס עס האט זיך נישט נעפונדערט אין דעם נאנצן לאנד, איז ווידערזעהן. מארגען אין אומנד טרעפען מיר זיך אין דער זעלבער שעה...

ראריא-נעשפרעכען לאדז - ארגענטינא

(—) הינט קומט פאר דאס ערשטע ראדיא-נעשפרעך צווישען הארשע און בוענאס-אירעס. דאס נעשפרעך וועט קאסטען 164 פראנק 2 מינוט.

לאדז וועט אויך פארטרוב בעקומען 8 ראדיא-פערבינדונג מיט ארגענטינע.

משנה שם נעווען א נייע ריית נאמען איז לאדז.

די סטאציעלע קאמ'סיע בײם מאני-סטראט האט די טעג ווידער אפגעהאלטען א זיצונג אין בעשלאסען צו עגדע, רצון די נעמען פון א ריה לאדזער נא-מען, הויפטזעכליך אין באלוט און אין די עקען שטאט.

קופאן 42 №

אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער בעזיצער פון דאזיגען קופאן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות פון דורכ'ן יורי-קאנסול פון אונזער רעדאקציע.

גילטיג היינט מאנטאג, דעם 16. יוני פון 8—9 אזם.

א הייל-באד-אנשטאלט ביי „אוזדראוויסקא" אין לאדז

נעכטען איז פארגעקומען דער פייערליכער אקט פון לעגען דעם גרונדשטיין פון דער דאוגער העכסט-וויכטיגער נייער פילאנטראפישער גרינדונג אין אונזער שטאדט.

(ב) בײ דער אונטערנעהמונג פון די פינפהונדערט פערזענלעכקײטן פון ייִדישן אקטיוו-לעבן אין לאדז איז נעכטן אויסגעבליבן נאר איין איינציקער נאמען, דער נאמען פון ד״ר יחזקאל הומער, וועלכער האט אפילו ניט פארלאנגט פון לעגען דעם גרונדשטיין אויפן בוי פון א הייל-באד-אנשטאלט בײ „אוזדראוויסקא".

אין מוטען וואלר פון „אוזדראוויסקא" האט דער נרויסער עולם פערנומען די ספעציעל-צוגעפרטטע פלאץ אין דער הויפט-גאלעריע פון פינפהונדערט מוט'ן אפגענעגן. וואס קומען אן אין „אוזדראוויסקא" צוברענגט אין פערפראוויסקי" אין „התקוה".

אונ'ם נאמען פון דער פערוואלטונג פון „בקור חולים" אין „אוזדראוויסקא"-קאמפלעקס האט ד״ר קאהאן נעזאגט אז דער גרונדשטיין איז נאר דער ערשטער שטיין פון דער נייער הויכער שול, וועלכע וועט ווערן אויפגעבויט אויף דעם פלאץ, וואו עס שטייט איצט דאס אלטע הויז פון דער שול. דער נייער בנין וועט ווערן אויפגעבויט אין מאדערנעם סטיל, אין וועלכן עס וועלן זיך פאראייניגן אלע מאדערנע פארלאנגען פון א שול. ד״ר קאהאן האט אויך אנגעוויזן אויף דעם, אז דער נייער בנין וועט ווערן אויפגעבויט אויף אזא אופן, אז עס וועט ניט שטערן דעם פאראויגיגן פון דער שול.

ד״ר מ. ברוידא, וועלכער מאכט בעת-מעשה א ברכה, וואס בעגלייט דאס ערשטע שפאטן אין דער ערד, אמן". דעם צוטמען צוגעזעהן האבען אויך אנדערע פערזענלעכקײטן, ווי למשל: ד״ר ל. באנאש, דער פאראנסקי, דער פארזיצער פון פאוויליאנס-קאמיטעט מענדאנס, קהלה-פרעזעס מונצבערג, פרעזעס לעאפאלר לאנדסבערג, דו וועסטראנען פון „בקור חולים" אוז „אוזדראוויסקא" פלאמוי אוז העלער, ד״ר נאלדבלום, ד״ר ראפשטיין, ד״ר קלוזענבערג, פרנם נרשון נוימאן, רעד. ע. האמבורסקי, ט. רומקאווסקי, דוכ. לעווישטיין. ט. פיטרקאווסקי, מיכאל נלאזער, דאזאר אלי קארף, נ. רובין, ה' בארוך (פון לאנדאן), בר. נאלדמאן, דוכ. ל. באנאש, די דעלעגאמוס פון פרוי ען-שוין, פרוי וויצמאן אוז פרוי זונגלבערג, פרעזעסן פון יתומים-הויז פוליקלינישע 30 פרוי נוימאן, א. פרענקל, ארלאף באביאצקי, אונזש. נאלדבערג, אדוו. באנאש, מאכמארמאן אוז דער שליח-צבור פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג — קאנטאר אלמארמאן.

די אומפאזאנטע פייערליכקײט האט זוך פערנאנגען מוט'ן פארשרעבען זוך אוז נאלדענעם בוך פון „אוזדראוויסקא" אוז מוט א דאקומענט מאהלצײט, וואס די נעוועלשאפט האט נענאפען פאר די נעסט.

בעשטראפט סוחרים

פאר נישט ארויסנעמען קיין פאטענטן.

(§) דער לאדזער פינאנץ- און שטייער-אמט האט בעשטראפט פאלגענדע פיר-מעס פאר נישט אויסקויפען קיין פא-טענטן:

העלענע ציקערמאן, נאחאמיעסקא 19, איז בעשטראפט נעווארען מיט 500 זל. נוטשא פאלטשינסקא, נשוא-טארגאווא 14—200 זל., א. ניטענבערג, אלעק-סאנדער-גאס 13—100 זל., מ. לעננא, סאלנא 11 — 75 ז., א. אסאוויצקי, אלעקסאנדער-גאס 81—75 זל., מ. מי-לינארסקי, אלעקסאנדער-גאס 25—50 זל.

ווילט איהר !!!

זיך אסעקורירען אויף לעבען, פייער, גנבה, זיהר גוטע בע-קוועמע פאר אייך בעדינגונגען

קלינגט תיפף אן טעלעפאן 12-50 №

אין דער פערזיכערונגס-פיורא

פון מרדכי חיים רומקאווסקי קילינסקיגא — 105 —

ווי איהר וועט זאפארט בעזוכט ווערען, רעיעל און פינקטליך בעהאנדעלט ווערען.

פערזיכט נישט !!! טיכטיגע אגענטען קאנען זיך מעלדען.

אמיליאן דאלאר

שפאנענדער ראמאן פון היינטיגער צייט

(18-טע פארטזעצונג)

— וועט איהר גלויבען, אז אין איינעם א טאג האב איך בײַשלאסען מעהר נישט צו צוועונצען? — האט מאקסים נעענטפערט מיט א נעהיימניספול שמייכעלע... נו, איצט מוז איך זיך נעזעגענען מיט אײַך. צום ווידערזעהן. מארגען אין אומנד טרעפען מיר זיך אין דער זעלבער שעה...

אוים'ן וועג צוריק אהיים האט אנ'אומקומען זיך אפגעשטעלט אויף דער רואיגער דעק פון א נרויסן שיף, וואס נעהט אין דער ריכטונג פון דער ים. קיין שום זאך האט נישט נעפעלט אין דעם קאפע זיבט פון פאריז. וואס עס האט זיך נישט נעפונדערט אין דעם נאנצן לאנד, איז ווידערזעהן. מארגען אין אומנד טרעפען מיר זיך אין דער זעלבער שעה...

אוים'ן וועג צוריק אהיים האט אנ'אומקומען זיך אפגעשטעלט אויף דער רואיגער דעק פון א נרויסן שיף, וואס נעהט אין דער ריכטונג פון דער ים. קיין שום זאך האט נישט נעפעלט אין דעם קאפע זיבט פון פאריז. וואס עס האט זיך נישט נעפונדערט אין דעם נאנצן לאנד, איז ווידערזעהן. מארגען אין אומנד טרעפען מיר זיך אין דער זעלבער שעה...

אוים'ן וועג צוריק אהיים האט אנ'אומקומען זיך אפגעשטעלט אויף דער רואיגער דעק פון א נרויסן שיף, וואס נעהט אין דער ריכטונג פון דער ים. קיין שום זאך האט נישט נעפעלט אין דעם קאפע זיבט פון פאריז. וואס עס האט זיך נישט נעפונדערט אין דעם נאנצן לאנד, איז ווידערזעהן. מארגען אין אומנד טרעפען מיר זיך אין דער זעלבער שעה...

אוים'ן וועג צוריק אהיים האט אנ'אומקומען זיך אפגעשטעלט אויף דער רואיגער דעק פון א נרויסן שיף, וואס נעהט אין דער ריכטונג פון דער ים. קיין שום זאך האט נישט נעפעלט אין דעם קאפע זיבט פון פאריז. וואס עס האט זיך נישט נעפונדערט אין דעם נאנצן לאנד, איז ווידערזעהן. מארגען אין אומנד טרעפען מיר זיך אין דער זעלבער שעה...

— נו שוין! דאס הארץ טוט וויה, דען מען זעהט, וי א נעשעפט שטארבט צו. יאָ, אזוי האט מען דעם אינדרוק, בעת מען קוקט זיך ארום, אמאל האט דער קאפע נעמאכט נוטע ביזנעס. זאנט נישט קיינעם וועגען דעם, הער מאקסים, איהר פלעגט דערין נישט האבען קיין אהנונג. איהר האט אנגעהויבען ארײַנצוקומען אין דער נעשעפט-וועלט, ווען די נעשעפטען האבען אנגעהויבען צו נעהן מיטן קאפ ארף. אבער איך האב דאָ איבערגעלעבט די בעסטע צייט. איך בין נעסט אין קאסע לאריע זינט זעכצעהן יאהר. איך האב אנגעהויבען טון א שיק-יונגעל, פערשטעהט זיך.

— וואלט מען נישט נעקענט ברענגען דעם קאפע צו זיין אמאליגען צו-שטאנד?

— עס איז נישט קיין לייכטערע זאך. אבער וואר וועט דען קענען צוהאלן פען אונזער באלעבאס? פל-זמן ער וועט אנגיהרען מיט אלעם קען נישט זיין קיין רייד וועגען וועלכער עס איז פערבעסערונג. דאס איז אנ'אלט-סרענקישער מענש. ער פערשטעהט נישט קיין פראגרעס. עס מוז קומען אויף זיין ארט אנ'אנדערער.

— אזוי?כער, ווי איהר, הער זשאק, נישט אמת?...

— א, יאָ, איך וואלט נעקענט פון דער דאזיגער בורזש מאכען א לעבט.

— מארוואס קויפט איהר נישט אפ דעם דאזיגען קאפע?

— פארוואס?... וויייל איך האב נישט קיין נעלט.

— פאדערט דען דער אלטער אזוי פיל?

— ער וואלט זיך בעגנוגענט מיט א צוואנציג טויזענד אין מזומן. דאס איב-ריגע וואלט מען שפעטער נעקענט אויסצאלען.

מאקסים האט ארויסגעצויגען זיין פאפיר-בוך, אפגעצאהלט צוואנציג טויזענד פראנק-שטיינער, מעהר ווי-ניגער אזויפיל, ווייל ער האט נעוואוסט מיט צווי שעה צוריק אין קאסטען און דאס פעקעל דערלאנגט דעם קעלנער.

— נעמט עס, — האט ער נעזאגט, — קויפט אפ דעם קאפע.

דער אומגעוהנליך-ערשטאונדערטער האט זיך אפילו נישט דערוועגט ארויס-צוווישען זיין גרויסע פרייד; עס איז אוממק א נעווים א צוויסע צייט בין ער אי-בערצייגט, אז מאקסים מיינט די זאך גאנץ ערנסט. פערשטעהענדיג אנדליך מאק-סימ'ס פארשלאג, איז ער ארײַנגעפאלען אין א ווילדער שמחה און נעכאפט די מאדעם פעליציע, די דיקע קאסירקע פון קאפע, און נעמען מיט איהר ווילד טאנצען אין צימער; דערנאך האט ער מאקסימען אויסגערעכנט אלע פלענער, וואס ער האלטט שוין פון לענג, און וועלכע ער האט בדעת צו פערווירקליכן; צום סוף האט ער פערבעטען זיין ווא'יל-טויר, ער זאל זיין אנ'עדות, ווי ער וועט, נאכדעם ווי ער וועט אפקויפען די קאווי-ארניע, ארויכטארפען זיין פריהערדינען בעל-הבית, ווי אנ'איבערינען נעגענשטאנד.

אינדער מאקסים האט פערלאזט דאס קאקע, האט ער, הנם ער האט זיך אפנעזאנט דערפון, נעמוזט אננעמען א בעשטעטיגונג, אז ער האט דעם אלטען דינער נעצאהלט אזא אין אזא סומע.

— אזוי פיל מוט א נרוים, לובענד הארץ, לעגאל פלאמוי, וועלכע רהאט נעווארפען דעם נעדאנק צו שאפען „בקור חולים". די אנווענדונג מאכען אלטמוי, אז ער האט מחוך שמחה לאזט ה' פלאמוי הטסע מרהרען. דאן אוז נעקומען דער צוועטער סעניאר פון דער נעזעלשאפט, ה' העלער, וועלכער האט נעהאלפען לעגען דעם גרונדשטיין פאר „אוזדראוויסקא", צו שטעלען אויף די פום נעזונד-נעזעלשאפט, נאר שוואכע.

פארהאן אבער מעגשען, וואס לעדען אירע נעדאנקען צו שאפען „בקור חולים". די א. א. ו. זיי קענען נישט נעהאלט ווערן: דורך „אוזדראוויסקא", וו דערפון קו-ראציע, בעדער. דער נעלטמעטער ווערט פארזיכערט אין נעזעלשאפט צו בויען צו דעם אלטמוי קען איינלאנד אויף קורצע צ, וו אויך ה' העלער האבען דערוויסט פאר נעלט שוועריגקייטן. דאס ירושע לאדז דארום נישט בלעבען קאלטע אטמאסען דער דאוגער יורישער נויט-אונטסטוצין.

ס'הויבען זוך אן די בעגרוסונגען. ד״ר לאדענסקי בעגרוסט אונ נאמען פון וואס. ער בעמאנט, אז די נעזעל-שאפט „בקור חולים" אוז „אוזדראוויסקא" פערוויגען דעם פולען צוטרוי אוז לובע.

פרעזעס מונצבערג, וועלכער בעגרוסט אוז נאמען פון דער קהלה, דאנקט דער נעזעלשאפט פאר דער אפנעטוענגער ערלויבעניס פון בויט אויצט אויפן „אוזדראוויסקא"-קאמפלעקס, וועלכער האט אויך אויסגעדריקט דעם וונטש, אז דער נייער בנין זאל ווערן א שטיק-יונגעל, פערשטעהט זיך.

— וואלט מען נישט נעקענט ברענגען דעם קאפע צו זיין אמאליגען צו-שטאנד?

— עס איז נישט קיין לייכטערע זאך. אבער וואר וועט דען קענען צוהאלן פען אונזער באלעבאס? פל-זמן ער וועט אנגיהרען מיט אלעם קען נישט זיין קיין רייד וועגען וועלכער עס איז פערבעסערונג. דאס איז אנ'אלט-סרענקישער מענש. ער פערשטעהט נישט קיין פראגרעס. עס מוז קומען אויף זיין ארט אנ'אנדערער.

— אזוי?כער, ווי איהר, הער זשאק, נישט אמת?...

— א, יאָ, איך וואלט נעקענט פון דער דאזיגער בורזש מאכען א לעבט.

— מארוואס קויפט איהר נישט אפ דעם דאזיגען קאפע?

— פארוואס?... וויייל איך האב נישט קיין נעלט.

— פאדערט דען דער אלטער אזוי פיל?

— ער וואלט זיך בעגנוגענט מיט א צוואנציג טויזענד אין מזומן. דאס איב-ריגע וואלט מען שפעטער נעקענט אויסצאלען.

מאקסים האט ארויסגעצויגען זיין פאפיר-בוך, אפגעצאהלט צוואנציג טויזענד פראנק-שטיינער, מעהר ווי-ניגער אזויפיל, ווייל ער האט נעוואוסט מיט צווי שעה צוריק אין קאסטען און דאס פעקעל דערלאנגט דעם קעלנער.

— נעמט עס, — האט ער נעזאגט, — קויפט אפ דעם קאפע.

דער אומגעוהנליך-ערשטאונדערטער האט זיך אפילו נישט דערוועגט ארויס-צוווישען זיין גרויסע פרייד; עס איז אוממק א נעווים א צוויסע צייט בין ער אי-בערצייגט, אז מאקסים מיינט די זאך גאנץ ערנסט. פערשטעהענדיג אנדליך מאק-סימ'ס פארשלאג, איז ער ארײַנגעפאלען אין א ווילדער שמחה און נעכאפט די מאדעם פעליציע, די דיקע קאסירקע פון קאפע, און נעמען מיט איהר ווילד טאנצען אין צימער; דערנאך האט ער מאקסימען אויסגערעכנט אלע פלענער, וואס ער האלטט שוין פון לענג, און וועלכע ער האט בדעת צו פערווירקליכן; צום סוף האט ער פערבעטען זיין ווא'יל-טויר, ער זאל זיין אנ'עדות, ווי ער וועט, נאכדעם ווי ער וועט אפקויפען די קאווי-ארניע, ארויכטארפען זיין פריהערדינען בעל-הבית, ווי אנ'איבערינען נעגענשטאנד.

אינדער מאקסים האט פערלאזט דאס קאקע, האט ער, הנם ער האט זיך אפנעזאנט דערפון, נעמוזט אננעמען א בעשטעטיגונג, אז ער האט דעם אלטען דינער נעצאהלט אזא אין אזא סומע.

לאדזער טאגעבלאט — Lodzer Tageblat — № 139

א יודישער פאטער פערקויפט זיין טאכטער צום שמד

און דער אלזשיריאנער חתן ראטעוועט זי

פאריז. — א מערקווירדיגע נעשיכטע וועט האט אויפגערופען די ארויסע יודישקייט כעפעלקערונג פון די שכנות־לענדער אין מיטלמיר. א יודישער פאטער פערקויפט זיין מיידל צום מוסולמענישן אלזשיריאנער חתן! — מיט אנדערע, און דעם מיידלס חתן— א יונגער אלזשיריאנער יוד, דאשטוועט זי פון פאטער'ס חענד! —

די געשיכטע איז באמת אינטערעסאנט. דער מערק־הענדלער סאלאמאן, א אלטער פארוינדע, האט אפגעמוזן צוצ יאר! אמת, ער האט בכלל די לעצטע יאהרען נישט געהאט קיין גלענצענדען נאמען צווישען די שכנים פון זיין נעסל, אבער אויך אזוי פון פיל האט קיינער נישט נעגלויבט.

דער יודישער הענדלער האט די לעצטע צוהרען זיך אפטאנט נאמאל צום ווינקל אפצוקוקען. ער איז שוין לאנג אן'אלט און האט נעהאט אן'אנדערע צינגל מאכמער. האט ער דאס מוידעלע פשוט פון שטוב ארויסנעפרוווען. אזוי מעלט אוז אין רעשטען פלעגט ער זי לכּל־זעהן אהן אויפזוכט. פשוט אויפן נאס אהן עסעו. שכנים פלעגען רחמנות האבן אוז עפוס מזן פאר דעם קינד. דער יידישער הענדלער האט מעהר נישט חתונה נעהאט. ער האט אבער נעהאט פרענדינס, וועלכע ער פלעגט פטרר מיז שוין אוז אלע פאר חדשים האט מען נעהערט אוז דער מיפטא־נעגער סאלאמאן א בקאנדער, א נעשעפט כוס דער „פרענדזון" אוז אן'אנקלאגע אוז קאמוסאריאט...

וועגן קורצ האט סאלאמאן ל—ן צוגע מאכ זיך נושט נעקומערט.

דאס מוידעל האט זיך לאנג נעוואל נעהרט אויפ'ן נאס, בזן עבדלזר א קונד־ לאן אלזשיריאנער פאר פאלק האט זיך איך אוהר מרחם נעוואן אוז זי א־ני־ נעמען צו זיך. דאס מוידעל אוז נע וואכסען בײ דעם אלזשיריאנער פאר פאלק, אוז דער פאטער אוז אפילו קונ־ מאל נושט נעקומען זי זעהן. אזוי וי נעו דורך עמלוכ יאהר — אוז איצ אוז דאס מוידעל אלט אובער 16 יאהר.

בעם אלזשיריאנער יוד, וועלכער אוז א שוסטער, האט זיט לאנג נעארבעט א יונגער נעזעל, אויך אן'אלזשיר־אנער יוד. דער יונגער בחור האט נעווא־ען אן'אויג אויף דעם מוידעל — בײדע האבען נעקרינען סומפאטיע צו זיך, אוז דער אלטער שוסטער האט מום פאר נעניגען צוגעזוגט צו זיין חתן:—בע־ די: קונדער וועט זען „מזל טוב" אוז שלום!

נאר מום אמאל האט דער הענדלער סאלאמאן ל—ן זיך בעזונען בעם שוס־ מער. ער אוז נקומען זעהען זען טאכ־ מער. אלע האבען זיך נעוואונדערט, בפרט, אז מען האט אוהם נעזאנען אוז דער נעזעלשאפט פון עלטערע יונגע כען: מען האט נעריכט: — אפשר האט דער כאלמער? אפש־ האט ער פאר אויר? — דער יונגער אלזשיריאנער נעזעל אוז נעיוארען זעהר אינפארקומט. דער פאטער האט עס ליבט מאל ארויסנעפוהרט דאס מוידעל. דער אלזשיריאנער אוז נאך אוז דער שוסט. ער האט נעוואוסט רי יונגעלייט אוז אוהם אוז אנגענעפאלען, אז דאס זיי נען פרויען־העגדלער. ער אוז גיך צוזע צום אלטען שוסטער אוז אוהם דער ר צערלט. דער אלטער האט זיך אויך בע־ אגרויהגט אוז בעשלאסען אלזן דער נעהאלן בעם מוידעל אלץ. זי האבען זי פאנגעוואלט, נאר צו זוער נרעסטער פארוואנדרונג, אוז זי די נאט נושט ארומנעקומען. זיי האבען זי אנגעהויבען צו שרייען: — נאר זי האט זיך נושט בעוויזען אויך מארגען, אוז נושט אוז צוזיי שעג ארום! די אלזשיריאנער יי דען זיצען נעוואקען אויכער זיך, נעג־ מען ארומזוכען דעם פאטער: — ער אוז אויך פארשוואונדען!

דער יונגער אלזשיר־אנער האט אבער נושט נעריהט אוז ענדליך נעפונען דאס מוידעל.

מום פרעהרען אוז די אויגען האט זי דערצעהלט:

— מיין פאטער האט מיר בעקענט מום די יונגעלייט. זי האבען מיך אוועק נעפיהרט אוז א שטונם נרויסען זאל, זוי האבען מיר נעהויסען שפוס נאכזוי־ נען אוז נאכדעם האבען זי מיר נעשוו־ סען עפוס אונפארשטענדליכס... נאכהער הא בען זי ערקלערט, אז איך בין שוין א קרוסטון... זי האבען מיר נע'שמד'ט... נאר אלעמען האבען זי מיין פאפא נע־ צאהלט נעלר!

די ידיעה וועגען דעם שמד זיך נלייך פארשפרייט אוז דער נאנצער יו־ נעגר פון מיפטא. פון אלע זיטען זענען אנגעקומען צום אלזשוירער שום־ מער. דער אלטער יודישער שוסטער האט נעווינט וי א קינד. זיין פרוי האט הויך נעליארמט פאר דעם עולם:

— איך פארשטעה נישט, וי קיין קויפט מען א קינד פאר נעלר צו שמד?! — אוז זי שוס מום בוטערע ארבישע, אלזשיר־אנער אוז שפאניאלזשע קללות. דער יונגער אלזשיריאנער אוז אויסער זיך פון נעם. ער אוז פשוט ווילד אוז האט פאר אלעמען נעשוואוירן, אז ער וועט נקמה נעמען בעם פאטער פאר אפ'שמד'ן זיין פלה. שוין עפלכע מען, וי ער זוכט דעם הענדלער, וועלכער אוז פארשוואנדען.

אלע יודען פון דער נעגענד רעדען פון דער אונגעהעהרליכער נעשיכטע. דער אלטער שיסטער נוט אן אוז נעריכט אוז נעמט אן שרוס, אז מען זאל מבטל כ־ כעז דעם שמד.

וועז איהר געהט אריבער די גאס

קוקט מיט אפענע אויגען; איהר קענט בלייבען אן'אויגיגער קאליקע אדער גאר נפשינען דעם טויט

היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען.

פאַרוואס נישט ביי אונז?

(ענדע פון זײַט 8).

רעפובליק אוז רעסטאראציע.

ער אוז קאלונזו האבען זוך ארויסנע־ שטעלט נראָר פאר גומע שווימער אוז דאס שטורמושען פארטוי־ים, זוי האבען נוט נעשוואומען דוקא וועל זוי זענען נוט קונשוומער, זוי האבען זוך נע־ לאזט מראנען מום'ן שמרעם, מום די נרעסערע כוואליעס פון דער פארטי.

האט זוך דעם קלוגען אוז זעהר כיושב'דוגען רוקאוו פארוואלט אפיסעל א שוום פון נעגען שטראם אוז ער אוז נע'נ־זוק'ט נעוואארען.

א קאפעטשעק רעכנט האט ער נע־ וואלט אויף פארקערוון דעם וואנען, ער האלט דאך די לעצטע, מעג ער דאך אפוסעל פארקערען זוך אויף רעכנט...

שטעלט זוך ארוים, אז ער האלט נאר די לעצטע נוט אוז ער אוז אראפ־נעפ־ לען פון וואנען.

אוז עם בעצם נוט קיין נרוסען נע־ שעהנוש; רוקאוו אוז נוט נעווען קיין נרויסע כאפ אין דער אויעטושער פאליטיק, ער אוז בכלל, נוט פון יענע בארזענלוקעטען, וואס וועל זוי נעהען אויף בלעטער נאר זוי א לוגרג ארט; עם וועט זוך אפוזכען אן'אנדער רוקאו, אויסלכער דארף מען נוט זוכען מום לעבט אוז קיין אנר אוז אפילו נוט אין רוסלאנד.

סטאלוז האט דא קיין נרויסען זוג נוט נעהאט; דער נרעסטער זוג זענער אוז נעווען אובער מראצקי'ן, אז ער האט מראצקי'ן ממש אן'אדבעט וי א האר פון מילר ארויסנעמען, נאר די זוגען, וואס סטאלוז האט נעהאט אוז דער זוג אויפ־ נעפוהרט אוז א שטונם נרויסען זוג, זוי האבען מיר נעהויסען שפוס נאכזוי־ נען אוז נאכדעם האבען זוי מיר נעש־ סען עפוס אונפארשטענדליכס... נאכהער הא בען זוי ערקלערט, אז איך בין שוין א קרוסטון... זוי האבען מיר נע'שמד'ט... נאר אלעמען האבען זוי מיין פאפא נע־ צאהלט נעלר!

די ידיעה וועגען דעם שמד זוך נלייך פארשפרייט אוז דער נאנצער נע־ נעגר פון מיפטא. פון אלע זוימען זוענען אנגעקומען צום אלזשוירער שום־ מער. דער אלטער יודישער שוסטער האט נעווינט וי א קינד. זיין פרוי האט הויך נעליארמט פאר דעם עולם:

— איך פארשטעה נישט, וי קיין קויפט מען א קינד פאר נעלר צו שמד?! — אוז זי שוס מום בוטערע ארבישע, אלזשיר־אנער אוז שפאניאלזשע קללות. דער יונגער אלזשיריאנער אוז אויסער זיך פון נעם. ער אוז נישט ווילד אוז האט פאר אלעמען נעשוואוירן, אז ער וועט נקמה נעמען בעם פאטער פאר אפ'שמד'ן זיין פלה. שוין עפלכע מען, וי ער זוכט דעם הענדלער, וועלכער אוז פארשוואנדען.

אלע יודען פון דער נעגענד רעדען פון דער אונגעהעהרליכער נעשיכטע. דער אלטער שיסטער נוט אן אוז נעריכט אוז נעמט אן שרוס, אז מען זאל מבטל כ־ כעז דעם שמד.

וועז איהר געהט אריבער די גאס

קוקט מיט אפענע אויגען; איהר קענט בלייבען אן'אויגיגער קאליקע אדער גאר נפשינען דעם טויט

היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען.

לעזט אוז אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט"

לעטשניצע

17 זניערסקא 17, מעג. 16-33

אלערלי קרעמקהמטען ווערטן עמפענגען דורך ספעציאלספיע דעקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אויונד.—מאסאזש, עלעקטריזיצע פאקען־שטעלען, קינסטלימע ווענגע־צעשטרעלונגען אימזינגען נעגען שקער לאטינע.

בעקאנטמאכונג.

דער בעקאנטער כשר'ער רעסטאראן פון בריידער קרעל, וואס צייכענט זיך אוים מיט זויגע שמאקהאפטע מאכלים מאכט דערמיט בע־ קאנט, אז ס'איז ערעפענט נעווארען אויפ'ן זומער סאר דער בעקוטעמליכקייט פון ג' פוליקים א רעסטאראן א.נ.

„גארטען־רעסטאראן" (פריהער אקאטשי־ מיטאגען אין אוועגדרוטען צו בילינע פרייזען. שנעלע בעדינונג. רעציעלע בעהאנדלונג. קומט אוז איבערצייגט אייך!

זאכאדניע 2, וואו עס ווערט אריסגענעבען טענליך פרישטיקס דער בריידער לוי און אליהו קרעל.

ב ע מ.: איינגאנג אויך דורך אגראדנא 9.

וויכטיג פאר די, וואס פאהרען אויף אורלויב!

ווילט איהר אייער אורלויב נוט פערברענגען? ווילט איהר האבען אנגענעהמע נעזעלשאפט? פאהרט אויף אפרוה נאר אין בעהאוסטען

פענסיאנאט „WYGODA"

St. GŁOWNO, Polenice. Wila Misiaka obok Nowego Otwocka w lesie

נרויסע זוניגע צימערן, כשר'ע, היגיענישע קיך, שעהנע נעגענד. קאנקורענץ־פריזען—30% ביליגער ווי איבעראל; בעמערקונג: בעטגעוואנד איז נוטיג מיטצוברענגען. צו ווענדען זיך דירעקט צו פרוי אפעל אין פענסיאנאט „וויגאדא" אין לאדז, זאמדזקא 23, אין הוף, 2-טען איינגאנג, לינקס, פארטער.

ניי־יאר אויזענבאהן־פאהרפלאן

נילטיג פון 15. מאי 1929

לאדזער פאבריק־באהן

פון לאדז		פיין לאדז
2.00	קיין וארשע	1.30 פון וארשע
4.45	„ „ (שנעלצוג)	5.05 „ „
6.40	„ קאלושקע (אנשלוס מיט וארשע שנעלצוג)	6.52 „ קאלושקע
7.45	„ וארשע (שנעלצוג)	7.28 „ „
8.30	„ קאלושקע (וועגען אין חגאות)	7.50 „ „
10.05	„ „	8.42 „ „
10.50	„ „	9.08 „ אנדזושייעט (מאנטאג אין נאך יום־טוב־טעג)
12.05	„ „ (אנשלוס מיט וארשע שנעלצוג)	9.45 „ קאלושקע
14.20	„ וארשע	11.12 „ וארשע
14.40	„ קאלושקע	12.17 „ קאלושקע
15.40	„ „	14.07 „ וארשע
16.15	„ גאלקווטע	16.04 „ קאלושקע
16.35	„ וארשע	16.25 „ וארשע
17.35	„ קאלושקע	17.47 „ וארשע
18.30	„ „ (אנשלוס מיט וארשע שנעלצוג)	19.25 „ גאלקווטע
19.05	„ וארשע	20.28 „ וארשע
19.35	„ קאלושקע	20.42 „ „ (שנעלצוג)
20.31	„ „	21.17 „ קאלושקע (וועגען אין חגאות)
21.05	„ וארשע	22.12 „ „ (וועגען אין חגאות)
21.40	„ קאלושקע	22.52 „ וארשע
23.15	„ וארשע	

מאלישער באהן

פון לאדז		פיין לאדז
0.20	קיין קוטנא (אנשלוס מיט דאנציג אין נדינע)	1.50 פון וארשע
2.05	„ פויזען	2.46 „ אסטראווא
3.02	„ וארשע	5.28 „ פויזען אין זאגאזשין (שנעלצוג)
6.37	„ „ (שנעלצוג)	7.12 „ פויזען אין זאגאזשין
7.30	„ „	7.14 „ קשטאדזיץ אין קראקוי
7.50	„ פויזען	7.28 „ קוטנא
8.55	„ קאלושקע	8.05 „ נדינע, דאנציג איבער קוטנא
9.39	„ קוטנא	8.45 „ אסטראווא
10.15	„ זאגאזשין	9.26 „ לעמבערג (איבער סקאושישקא)
12.40	„ קוטנא	10.06 „ וארשע (שנעלצוג)
12.50	„ פויזען	12.34 „ „
13.20	„ וארשע	13.15 „ פויזען
13.39	„ „	13.35 „ פויזען אין זאגאזשין
15.15	„ קוטנא	13.38 „ פויזען
15.25	„ פויזען אין זאגאזשין	13.50 „ קאלושקע
15.50	„ קוטנא אין פויזען	19.16 „ לאוויטש
18 41	„ לאוויטש	19.45 „ פויזען (שנעלצוג)
19.30	„ אסטראווא	20.02 „ דאנציג, נדינע אין קוטנא
20.12	„ לעמבערג אין סקאושישקא	21.40 „ וארשע
20.35	„ אלעקסאנדרוא, דאנציג אין נדינע	22.01 „ אלעקסאנדרוא
21.55	„ פויזען אין זאגאזשין	22.08 „ וארשע (שנעלצוג)
22.15	„ קשטאדזיץ אין קראקוי	23.15 „ פויזען
23.06	„ זאגאזשין (שנעלצוג)	

לעזט אוז אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט"

דער עטאפ פון עמיגראציע־אמט אין ווייהראוא זוכט פון 1 יולי

א יודישען קוכאר

א פריילידיגען אויף בעדינגונגען: פרייע וואוינונג אוז עסן; נעהאלט 150 זל. מאנאטליך. עפערטען מיט ציינגניש־אבשריפטען ביז'ן 1-טען יולי וועגען זיך אויף דעם אדרעס:

Etap Urzędu Emigracyjnego, Wejhorowo, Pomorze.

וועז איהר ווילט וויסען,

וי אזוי עס האט אויסגעזוכן דאס לעבען פון אונזערע יודען אין פוילן, דארפט איהר לעזען

„דריסיג דורות יודען אין פוילען"

פון גרשם באדער

אין גרשם באדער'ס „דריסיג דורות יו־ דען אין פוילען" ווערט אויף 511 נרויסע נעדיכטגעדרוקטע אקטאוו־זיטען דערצעהלט אלסדינג, וואס עס איז פארנעקומען בײ די יודען אין פוילען. בשעת א צייט פון 8 יאהר־ הונדערטער פון'ם ערשטען טאג וואס זיי זע־ נען אהין אנגעקומען, בין צום דורכפאל פון'ם לעצטען פוילישען „מיאטזש", וי אזוי זיי האבען נעלעבט און וואס זיי האבען נעליטען, פון וואנען זיי זענען נעקומען אין דער נעשיכ־ דען, וואס זענען מיט זייער לעבען פארבונ־ דען. וי אזוי עס זענען נעווען אייגנארדענט זייערע קהלות און וי עס האבען אויסגעזעהן זייערע פרנסות. וואס פאר א צורת זיי האבען נעהאט אין נאס און וי ס'האט אויסגעזעהן אין זייערע הייזער, זייער פאליטישע לעבע אין זייער נייטסיגע ענטוויקלונג, בין פוילען איז נעווארען א צענטער פון'ם יודישען לעבע פון די נרעסטע פוסקים און מפלגים, פון דער קבלה, פון חסידות און השכלה. דער „ער ארבע ארצות", וואס די פוילישע קעניגע האבען פון אירם נעוואלט מאכען און וואס ער איז ווירקליך נעהאלפען.

צום אינהאלט פון דעם בוך זענען צוזע־ נעבען 48 בילדער, וואס דער נרעסטער טייל איז נאך בי: חיונט אין ערנין נישט פער־ פעניגליכט נעווארען, דאבײ איז כדאי צו וויסען, אז אזא בוך וואס זאל ארומנעמען דאס נאנצע עקזיסטירען און קולטורלע לעבען פון די יודען אין פוילען, בשעת דריסיג דורות, איז נאך אינערהויפט נישט פארהאן אין קיין שום שפראך.

— פרייז פון'ם בוך נעבונדען 3 דאלער. — אין א לוקסוס־אויסנאבע מיט פראכט־באנד מינד דאלער.

מיבעסטעלונגען אין פוילען קריגען דאס בוך מיט 50 פראצענט ביליגער אוז זיי ווע־ לען נאך אויסנעדעם נעקומען אלע פרעמיע נרשם באדער'ס „אויבינץ אמת'ן", וואס קאסט אלמן צוויי דאלער.

בעשטעלונגען צו אדרעסירען:

GERSHOM BADER
4011 Sea Gate Ave., Brooklyn
N. Y. U. S. A.

Weinkelterei

Neueste techn. Einricht. für 1/2 Mil. Ltr in vollen Betriebe Wojew. Posnan. ohne Schulden billig zu verkauf. Ang. u. 200 000 an d. Eksp. 2952

ESSIG FABRIK

25 Bild. Wojew. Pozn. zu verkauf. Offert. u. 70 000 an d. Eksp. 2951

Mieszkanie

do oddania. Aleksandryjska № 23, parter lewa oficyna. 2948

איבער צוגעבען

א בודקע

נעאיגענט אויף אלעם. צו ערמאהרען זשעראמסקיעגא 97, בײ סטאנקעוויטש.

קנה חכמה קנה בינה ואל תט מאמרי פי

וו דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאוו זאכעז זאלסט דו גלייך קומען צו לוינען אין ביורא

17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
אז תלך לבטח דרכך

מיר אין ביורא בײ ה' **מאנאלא** ווערט נע־ מיינהאפט ערלעדיגט אין נעשריבען אלע סאנדאוע זאכען, ביטעס, קלאוזולעס, זאבוא־ פיטשניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, קארטע אין ציווי־ **אפעלאציעס**, אדוואלאציעס אונטערצוזיכעס, ספעציאליסט פון **שותפות־ אקטען**, איבערצוגונגען אין אלע שפראכען מיט אכטונג

י. מאנאלא פיעטריקאווער 17
דורכגאנג זאכאדניא 52

וויכטיג פאר דאמען!

פאר נאר **2.50** זל.

מאכט איך די עלענאנטסטע דאמען־היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטסטע היטע איבער־ ארבייטע איך אויף נענצליך נײַ. נעדענקט די אדרעס:

23 זאוואדסקא 23

אין הוף, 2-טען אינגאנג, לינקס פארטער.

„TOLA"

Obszerny lokal

parterowy

w centrum miasta (okolica Konstantynowskiej — Ogrodowej) z wejściem frontowem i od podwórza, na składy, biuro lub t. p. zaraz **do wynajęcia.** Zgłoszenia przyjmuje p. J. Monitz, ul. Piotrkowska № 10. 2868

פוילישע שפראך

מקור ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט

חסכאדניא 20, ווי. 3.